

**A GAZDASÁGI VERSENYHIVATAL VERSENYTANÁCSÁNAK
A TpvT.-vel¹ KAPCSOLATOS ELVI JELENTŐSÉGŰ DÖNTÉSEI²
2021
(egységes szerkezetben a korábbi években kiadott elvi jelentőségű
döntésekkel)³⁴**

**I. fejezet
A törvény hatálya
1. §**

1.1. A piaci szereplők várakozása a hatósági árak bevezetésére tehát nem volt jogszerű indok a felülvizsgálat minimális ajánlott árának meghatározására. (VJ/110/2015.)

1.2. A[z] [...] esetjog alapján ahhoz, hogy állami döntésnek minősüljön egy magatartás az Európai Bíróság több elemet vizsgált meg. Ezek a döntésben résztvevő személyek köre, a döntésben szerepet játszó értékelési szempontok, illetve az állam ellenőrzése, ráhatása a végső döntést illetően. (VJ/15/2014.)

1.3. A piaci magatartás tanúsításának nem szükséges feltétele az, hogy annak eredményeként a vállalkozás nyereséghez (profithoz) jusson. (VJ/83/1998.)

1.4. A hatósági jogkör gyakorlása piaci hatású lehet ugyan, de ettől még nem minősül piaci magatartásnak, ezért versenyfelügyeleti eljárásban nem szankcionálható. (VJ/164/1998.)

1.5. Mivel a TpvT. 1. §-ban foglalt, „amennyiben törvény eltérően rendelkezik” fordulat főszabály alóli kivétel, azt alapvetően szűken kell értelmezni. Ez felel meg annak a jogalkotói szándéknak, amely a TpvT.-t minden gazdasági szektorban irányadó viselkedési kódexnek szánta. A versenyellenes magatartásra vonatkozó felhatalmazásnak törvényben kell testet öltenie (vagy arra egyértelműen visszavezethetőnek lennie), továbbá kétséget kizáróan ki kell tűnnie annak a kivételes jogalkotói szándéknak, mely a versenytörvény főszabályként való érvényesülésének az adott gazdasági ágazatban gátat kíván szabni. Így a hírközlési törvényben található, a verseny elősegítésére vonatkozó általános hivatkozások, „cél-szabályok”, nem járhatnak a kifejezetten a gazdasági verseny védelmével megbízott közigazgatási szerv hatáskörének elvonásával. (VJ/100/2002.)

1.6. A TpvT.-ben foglalt tilalmakat nem lehet érvényesíteni, ha adott magatartás állami intézkedés egyenes következménye, vagyis alapvetően hiányzik a magatartás piaci, gazdasági jellegéhez szükséges autonómia. Amennyiben az állami intézkedés befolyással van ugyan a piaci magatartásra, de hagy mozgásteret a vállalati szabad döntésnek, akkor alkalmazható az

¹ A III. fejezettel kapcsolatos elvi állásfoglalások kivételével

² A 2021. december 31-ig meghozott döntések alapján

³ Az új elvi jelentőségű döntések szövege dőlt betűvel szedve jelenik meg.

⁴ Az összefonódással kapcsolatos elvi jelentőségű döntések (a TpvT. 25 § és részben 30. § kivételével) a GVH által kiadott közleményekben szerepelnek. Jelenleg: 3/2021. számú közlemény, a 2/2018. és 3/2020. számú közleménnyel módosított 7/2017. számú közlemény, a 2/2018. és 3/2020. számú közleménnyel módosított 8/2017. számú közlemény.

azt tiltó Tpvt. rendelkezés, legfeljebb a kiszabható bírság összegének megállapításakor veendő figyelembe az állami közrehatás enyhítő tényezőként. (VJ/100/2002.)

1.7. Valamely más jogszabály megsértése nem eredményezi automatikusan a Tpvt. megsértését az esetben sem, ha annak hatása érvényesül a piacon, másoldalról viszont az a körülmény, hogy adott magatartás valamely más jogszabályt is sérthet, nem képezi akadályát a magatartás Tpvt. alapján történő megítélhetőségének. (VJ/66/1997.)

1.8. A versenyeztetés során közös ajánlat benyújtása nem valósít meg automatikusan a Tpvt. 11. §-ba ütköző jogsértést. A [közbeszerzési törvény konzorciumok alapítására vonatkozó felhatalmazása] azonban a Tpvt. 1. §-ának körében nem értékelhető „a törvény eltérő rendelkezésének”. Ennek megfelelően konzorcium alapítása, illetve közös ajánlat benyújtása a Tpvt. által meghatározott versenyjogi keretek között értékelhető magatartás. (VJ/149/2003.)

1.9. A más jogszabály megsértése miatt a más hatóság által lefolytatott eljárás a versenyfelügyeleti döntés megalapozottságát erősítheti. A versenyfelügyeleti eljárással párhuzamosan lefolytatott más eljárás a versenyfelügyeleti eljárás lefolytatásának nem akadálya. A más hatóság eljárása miatt végrehajtott piaci változtatások, mint tények, nem hagyhatók figyelmen kívül. (VJ/17/2006.)

1.10. [...] a kórházak olyan tevékenysége, amely teljes mértékben az Egészségbiztosítási Alapból kerül finanszírozásra, nem minősül piaci magatartásnak, mert

- a kórház szempontjából (kínálati oldalról) tekintve egyrészt kapacitás- és kibocsátás korlátozás, másrészt szolgáltatási kötelezettség fennállása miatt nem piaci jellegű döntés eredménye az, hogy az adott tevékenységet elvégzi-e vagy sem a teljes egészében az Egészségbiztosítási Alapból származó bevételért;
- a beteg, mint fogyasztó (keresleti oldalról) szintén nem piaci döntést hoz a kórház választásakor, mert speciális eseteket leszámítva csak a körzetébe tartozó szolgáltatást veheti igénybe, mégpedig (közvetlen) fizetési kötelezettség nélkül, oly módon, hogy a finanszírozást szolgáló járulékok nem valós biztosítási viszonyt tükröznek, hanem „adójellegűek”. (VJ/73/2008.)

1.11. Közömbös, hogy a Tpvt. 11. § (1) bekezdése szerinti döntést hozó vállalkozások társadalmi szervezete non-profit módon működik-e: a tagjai érdekében tevékenykedő, őket képviselő vállalkozások társadalmi szervezetének ugyanis magának nem kell piaci magatartást tanúsítania ahhoz, hogy magatartása versenyjogilag értékelhető legyen. (VJ/1/2008.)

IV. fejezet

A gazdasági verseny korlátozó megállapodások tilalma

11. §

11.1. Egy magatartás megítélése nem függ attól, hogy az megállapodás vagy összehangolt magatartás, vagy mindkettő eredményeként alakult-e ki. (VJ/145/2001.)

11.2. A jogsértésnek nem feltétele a megegyezésnek megfelelő magatartást kikényszerítő szankciórendszer kidolgozása. (VJ/145/2001.)

11.3. Versenyjogi szempontból akkor is létrejön egy megállapodás, ha az a polgári jog vagy társasági jog előírásai alapján érvénytelennek bizonyulna. A vállalkozás megállapodásban való részvétele megállapítható, ha a megbeszélésen jelenlevő személy aláírásra nem volt jogosult, de a többi jelenlevő joggal feltételezte, hogy ennek alapján a vállalkozás a megállapodásnak megfelelően fog eljárni. (VJ/145/2001.)

11.4. A Tpv. 11. §-ba ütköző összehangolt magatartásról van szó akkor, ha egy vállalkozás egy vállalkozások közötti megbeszélésen kinyilvánítja a közeljövőben követni kívánt, verseny szempontból releváns üzletpolitikáját. Ilyenkor, kifejezett elzárkózás bizonyítottága hiányában mindazon vállalkozások részesei – esetlegesen különböző mértékben – a versenyellenes összejátszásnak, akik részt vesznek az ülésen, illetve akiknek tudomására jutott versenytársuk bejelentése. (VJ/13/2002.)

11.5. A terméktanács döntésének versenyjogi értékelése kapcsán közömbös az, hogy az kormány által elismert szervezet, közfeladatot is ellát és nem folytat nyereségorientált tevékenységet, illetve üléseire minisztériumi tisztviselők részvételével kerül sor. (VJ/13/2002.)

11.6. A vállalkozások társadalmi szervezetének ülésén létrejött megállapodás (összehangolt magatartás) értékelésekor minden esetben vizsgálni kell azt, hogy abban milyen szerepet játszottak a résztvevő tagvállalkozások, illetve maga a szervezet. Az a körülmény azonban, hogy a tagvállalkozások terhére megállapítható a versenyjogsértés, nem zárja ki automatikusan a szervezet versenyjogi felelősségét. (VJ/34/2003.)

11.7. A Tpv. 11. § (1) bekezdése a vállalkozások közös akaratát érvényre juttató, ugyanakkor a vállalkozásokat kötelezni is tudó társadalmi szervezet, köztestület, egyesülés és más hasonló szervezet döntésének versenyjogi marasztalására módot ad, nem feltétlenül szükséges a döntés kialakításában résztvevő vállalkozások egyenkénti eljárás alá vonása. (VJ/75/2001.)

11.8. A vállalkozások társadalmi szervezetei esetében a „döntés” kifejezés jelentése – éppen az értelmezés határait tágító, a Tpv. 11. §-ában foglalt versenykorlátozó magatartás, megállapodás fogalmának rögzítése folytán – nem szűkülhet alakszerűen meghozott, formális határozatra, hanem az a formailag nem is kötelező, de a tényleges magatartást befolyásolni képes ajánlásra is vonatkozik. (VJ/75/2001.)

11.9. Összehangolt magatartásról akkor van szó, ha két vagy több vállalkozás egymással tudatosan együttműködik – anélkül, hogy egymással megállapodást kötnének – annak érdekében vagy azzal a hatással, hogy a verseny kényszerítő nyomásától megszabaduljanak, illetve azt enyhítsék. Az összehangolt magatartásnak nem feltétele közös cselekvési terv részletes kidolgozása. Elegendő a versenytársak közötti olyan tudatos együttműködés, kapcsolatfelvétel, amelynek célja vagy hatása a versenytársak jövőbeli magatartásának befolyásolása, akár oly módon, hogy előttük egy vállalkozás felfedi jövőbeli piaci magatartását. Ezzel a magatartással a megállapodáshoz hasonlóan kizárják, vagy legalábbis jelentősen csökkentik a versenyfolyamatban benne rejlő, a szereplők egymástól független cselekvése esetén meglévő bizonytalansági tényezőt, mint a hatásos verseny mozgatórugóját. (VJ/114/2002.)

11.10. Nem vehető figyelembe a vállalkozások terhére az a bizonyíték, amiből ugyan következhet a versenyellenes összejátszás, de a magatartás tanúsítására van más ésszerű magyarázat. (VJ/138/2002.)

11.11. Míg a megállapodás (Tpv. 11. § (1) bekezdés) valamely versenykorlátozó magatartás formája, addig annak példálódzóan felsorolt tiltott tartalmát a (2) bekezdés rögzíti. A törvényben nevesített tilalmazott magatartás esetén (Tpv. 11. § (2) bekezdés a)–h) pont) a törvényi nevesítésből az következik, hogy a törvény eleve feltételezte hátrányos versenykövetkezmények bekövetkezhetőségét. (VJ/89/2003.)

11.12. A versenytársak közötti versenykorlátozó megállapodást kizárja a magatartásuktól függetlenül keletkezett versenyhelyzet hiánya. (VJ/100/1998.)

11.13. Minimum árat meghatározó megállapodásra nem lehet mentség az árháború elkerülése. Az „árháború” a stabil piaci körülmények mellett meglevő árversenyhez képest időszakos jelenség, amely akár költség alatti árakat is eredményezhet. Amennyiben ezt nem gazdasági erőfölényben lévő vállalkozás alkalmazza, akkor az éles verseny pozitív jelének tekinthető. A versenyjognak nem feladata az akár „romboló” jelleget is öltő versenytől megvédenie a versenytársakat. A versenyjog rendeltetése a verseny folyamatának védelmének keresztül a fogyasztói érdekek védelme, nem pedig a piacon maradás alanyi jogként való garantálása minden vállalkozás számára. (VJ/145/2001.)

11.14. Egy minimális árakat rögzítő megállapodás megvalósításához nem feltétlen szükséges árat emelni, ahhoz elegendő a már létező – és a küszöbárak megállapításánál nyilvánvalóan tekintetbe vett – árak fenntartása is. (VJ/145/2001.)

11.15. A versenyszabályozás egyik alapvető célja az, hogy a piaci szereplők szabadon és önállóan hozzák meg üzleti döntéseiket. [...] Ellentétesek a versenyszabályozási céllal azok az információcsere rendszerek, melyeknek az a célja vagy hatása, hogy a versenytársak bizonytalan viselkedéséből eredő kockázatokat csökkentsék. (VJ/56/2004.)

11.16. A Tpv. 11. §-t sértőnek minősül, ha a piacon levő vállalkozások a belépővel szemben egymással egyeztetve lépnek fel. Ez egyrészt alkalmas az újonnan belépő által támasztott nagyobb verseny semlegesítésére, másrészt a piacon levők közötti versenyfolyamatban is torzulásokat okozhat, azáltal, hogy a közöttük lévő verseny intenzitásának csökkenését eredményezheti. (VJ/97/2002.)

11.17. A Tpv. 11. § (2) bekezdés⁵ szerinti tiltott összejátszás valósulhat meg a versenytársak között az egyazon megbízáshoz kapcsolódó ún. (a)vállalkozói tükörszerződések révén. E tükörszerződésekben a megbízó helyet cserélt a megbízottal ugyanazon tevékenység végzésére, lényegében ugyanakkora szerződési értékért, ugyanolyan műszaki és egyéb feltételek meghatározása mellett. Az ilyen „tükör” formában készült szerződéstervezeteknek célja egymásnak kölcsönös garanciák nyújtásával csökkenteni a vesztes kockázatát a pályázat ajánlattétele során. (VJ/154/2002.)

11.18. A horizontális árajánlásokat szigorúbban kell megítélni, mint a továbbeladási árra vonatkozó vertikális árajánlatot. A horizontális árajánlatok alkalmasak arra, hogy a piac különböző, egymással versenytársi viszonyban lévő szereplői azt megismerve, egyedi döntésüknél figyelembe vegyék versenytársaik jövőbeni árpolitikáját, és így az ajánlott árak következtében más árak érvényesülhetnek a piacon, mint annak hiányában. (VJ/56/2003.)

⁵ Korábbi elvi állásfoglalás korrigálása: A Tpv. 11. § (2) bekezdés e) pontját a 2005. évi LXVIII. törvény 2005. november 1-től hatályon kívül helyezte.

11.19. A versenyjogi tilalomba ütközhet, ha olyan vállalkozások hoznak létre objektív gazdasági indokok nélkül konzorciumot, amelyek önállóan is képesek lennének a siker esélyével indulni a közbeszerzési eljárásban, és ezáltal számottevően csökken az egymással versenyző ajánlatoktól várható versenynyomás. (VJ/149/2003.)

11.20. A Tpvt. 11. §-a alapján vizsgálhatók a vállalkozások konzorcium létrehozatala tárgyában született és a vállalkozások társulásának létrejöttét eredményező megállapodások, ha azok a verseny megakadályozását, korlátozását vagy torzítását célozzák, vagy ilyen hatást fejthetnek illetve fejtenek ki. (VJ/149/2003.)

11.21. A vállalkozások társadalmi szervezete által ajánlott ár önmagában is versenykorlátozó hatást fejthet ki, mert annak révén a piac egymással versenytársi viszonyban lévő szereplői megismerhetik és egyedi döntéseiknél figyelembe vehetik versenytársaik jövőbeni várható árpolitikáját. (VJ/176/2003.)

11.22. A Tpvt. élesen elkülöníti egymástól a gazdasági versenyt korlátozó megállapodásokat (IV. fejezet) és az összefonódásokat (VI. fejezet). A Tpvt. 23. §-a alapján összefonódásnak minősülő tranzakciók ugyan jellemzően valamely megállapodáson alapulnak, továbbá azok szükségszerűen korlátozzák a gazdasági versenyt (ti. csökken az érintett piacon tevékenykedő vállalkozások száma). Tekintettel arra azonban, hogy a VI. fejezet külön szabályokat ad a piaci struktúra tartós változását jelentő, összefonódásnak minősülő „versenykorlátozó megállapodások”-ra, azok akkor sem vonhatók a IV. fejezet rendelkezései alá, ha a Tpvt. 24. § szerinti nettó árbevételi küszöbszámok alapján létrejöttükhöz nem szükséges a Gazdasági Versenyhivatal engedélye. (VJ/58/2003.)

11.23. A Tpvt. a 30. § (5) bekezdése szerinti az összefonódás megvalósításához szükséges (ún. kapcsolódó) versenykorlátozásokat az összefonódás szerves részeként kezeli. Ezért az összefonódáshoz kapcsolódó versenykorlátozások akkor sem esnek a Tpvt. IV. fejezete alá, ha az összefonódás a Tpvt. 24. § alapján nem engedélyköteles. (VJ/58/2003.)

11.24. A vevő-eladó kapcsolatban létrejövő (vertikális) versenyt korlátozó megállapodásban szereplő, a versenyt korlátozó kikötéseken túlmenő, a felek közötti jogviszonyt szabályozó kikötéseket csak akkor lehet értékelni, a Tpvt. IV. fejezete alapján, ha azok összefüggésben lehetnek a megállapodás versenyt korlátozó hatásával. Ennek hiányában e kikötések esetleges visszaélészerűsége a Tpvt. V. fejezetében foglaltak alkalmazásával ítélni meg, ha valamelyik fél gazdasági erőfölényben van. (VJ/30/1997.)

11.25. A franchise megállapodásban szereplő kikötések, melyek indokolatlanul szűk keretek közé szorítják az üzemeltetők áralakítási szabadságát és azon döntését, hogy honnan szerezzék be a franchise tárgyát képező árukat, korlátozzák a márkán belüli versenyt. Különösen fontos a márkán belüli verseny védelme azon a piacon, ahol kevés szereplő tevékenykedik, s közülük a legnagyobb részesedésű vállalkozás szerződését kell megítélni. (VJ/171/2002.)

11.26. [Főszabályként] nem terheli versenykorlátozó megállapodásért felelősség az üzletágot átvevő vállalkozást, ha az üzletág eladója továbbra is létező (és így önállóan eljárás alá vonható) vállalkozás maradt. (VJ/186/2004.)

11.27. Piaci magatartásáért nem csak annak a vállalkozásnak kell felelnie, amely tevékenyen részt vett a megállapodás létrehozásában, hanem annak (a leányvállalatnak) is, amely a megállapodás megvalósításában szerepet játszott. (VJ/101/2004.)

11.28. Arra a kérdésre, hogy a magatartás állami, vagy a versenyfelügyeleti eljárás tárgyát képező piaci magatartásnak, döntésnek minősül-e, valamennyi releváns kritérium – a tagokat ki delegálja, azok mennyire tekinthetők függetlennek az őket delegáló, vagy jelölő magán szereplőktől, a közérdekre mennyire kell tekintettel lenni, a döntésnél mennyire és hogyan érvényesül az állami ellenőrzés – együttes hatásának eredményeként adható válasz. (VJ/180/2004.)

11.29. Abban az esetben, ha a versenykorlátozó cél nem állapítható meg, vizsgálni kell, hogy a magatartásnak van-e tényleges vagy lehetséges versenykorlátozó hatása. Egy döntés akkor versenykorlátozó hatású, ha a tényleges vagy lehetséges versenyre gyakorolt hatásaként ésszerű valószínűséggel várható, hogy az érintett piacon negatív hatást fog gyakorolni az árakra, a kibocsátásra, az innovációra, vagy az áruk és szolgáltatások kínálatára, minőségére. (VJ/180/2004.)

11.30. A Tpv. 11. § (2) bekezdés b) pontjába ütköző reklámkorlátozás megnehezíti, hogy a fogyasztók beazonosítsák a piacon még rendelkezésükre álló megfelelő árukat, szolgáltatásokat, miáltal nőnek keresési költségeik is. A reklámot megengedő szabályok jellemzően megkönnyítik és erősítik a versenyt, növelve ezáltal a fogyasztók ellátottságának reális esélyét. Az így kialakult verseny alacsonyabb árakat, jobb minőséget és ezáltal nagyobb hatékonyságot vált ki és eredményez. A reklámkorlátozás fentiek miatt – jellemzően – korlátozza a verseny szabályainak érvényesülését. (VJ/180/2004.)

11.31. A vállalkozások testületének (pl. egy kamara) versenyjogi felelősségét kizáró állami döntésről van szó, ha valamely állami szervnek korlátozás nélküli joga van a vállalkozások testülete által hozott döntés visszavonására, megváltoztatására, illetve más döntéssel való helyettesítésre, vagyis az állam a döntéshozatali folyamat végeredményét oly módon ellenőrzi, hogy amennyiben az nem felel meg az állami elvárásnak, akkor annak helyébe az állami akaratnak megfelelő tartalmú döntés lép. Az illetékes miniszter törvényességi felügyeleti joga nem minősül ilyen jellegű állami döntésnek. (VJ/60/2006.)

11.32. A vállalkozások testülete (pl. Kamara) által kiadott magatartási szabályok (mint döntés) megsértésével kapcsolatos egyedi határozatokra nem alkalmazható a Tpv. – az egyes rendelkezések ezekben tükröződő alkalmazási (végrehajtási) módja azonban segítséget nyújthat az adott rendelkezés valós tartalmának feltárásában, mert

- a) egyrészt felfedheti a versenyt korlátozó célt, még abban az esetben is, ha az adott rendelkezés megfogalmazásából az nem vezethető le teljes bizonyossággal;
- b) másrészt az adott gyakorlatra alapot adó nem teljesen egyértelmű megfogalmazások elbizonytalaníthatják a döntés kötelezettjét abban a tekintetben, hogy tevékenysége sérti-e az adott rendelkezést vagy sem, ami önmagában versenyt korlátozó hatással járhat. (VJ/60/2006.)

11.33. A megállapodás fogalma kapcsán közömbös, hogy a szerződés a kérdéses kikötés megsértése esetére tartalmaz-e szankciót, azt ténylegesen betartották-e illetve, hogy „véletlenül” (máshonnan származó szerződésminta), vagy hosszas tárgyalás eredményeként foglalták-e szerződésbe. (VJ/26/2006.)

11.34. Nem tekinthető jogszerű ajánlott árnak az a szerződéses rendelkezés, amely ugyan az „ajánlott ár” fordulatot használja, de attól eltérő árak alkalmazását csak az importőr írásbeli beleegyezése esetén teszi lehetővé. (VJ/26/2006.)

11.35. A vállalkozásokat jobb teljesítményre ösztönző kockázatok egyik fontos eleme, hogy nem ismerik a tényleges és lehetséges piaci szereplők szándékait, terveit. A potenciális versenytársak közötti, arra irányuló egyeztetés, hogy mikortól, vagy éppen meddig nem lépnek be egymás hagyományos piacaira, piacfelosztó megállapodásnak minősülve a spontán piaci folyamatok versenyjog-ellenes önérdékű szabályozását jelenti. (VJ/140/2006.)

11.36. Nincs helye versenyjogsértés megállapításának, ha két vállalkozás közötti szerződéstervezet tárgyalásakor rögzítődik ugyan versenykorlátozóként is értelmezhető kijelentés, de utóbb sem a szerződés szövege, sem annak tényleges alkalmazása nem támasztja alá a verseny korlátozását. (VJ/65/2006.)

11.37. A verseny jog által védett alapelveivel ellentétes, versenyjogot sértő a vállalkozások társadalmi szervezetének minden olyan magatartása, amelynek célja, illetve (tényleges vagy lehetséges) hatása a versenytársak közötti szabad verseny, a fogyasztók vállalkozások közötti választása lehetőségének indokolatlan korlátozása, vagy kizárása, valamint azok a magatartások is, amelyek azt célozzák vagy azzal a hatással jár(hat)nak, hogy a társadalmi szervezet e magatartása verseny alakulását befolyásoló tényezővé lépjen elő, például a piacon alkalmazott árak alakulásának vonatkozásában. Az ilyen jellegű, jogszabályi felhatalmazás nélkül tanúsított magatartásokat nem teszi jogszerűvé a tagok érdekei védelmének célja sem, így például az arra történő törekvés, hogy az érintettek egzisztenciális helyzete javuljon. (VJ/36/2008.)

11.38. Az ajánlott árak vállalkozások társadalmi szervezete általi közzététele – kikényszeríthetőség hiányában is – a Tpv-t-be ütközik, mivel az ajánlott árak következtében más árak érvényesülhetnek a piacon, mint az ajánlás hiányában. Az ajánlott árak valamennyi érintett számára a bizonyosság egy megfelelő fokát biztosítja a vonatkozásban, hogy a piacon milyen árak érvényesülnek, illetve előreláthatóan miként fog alakulni a piaci szereplők árazási politikája. Az ajánlott árak orientáló hatása következtében a vállalkozások egyéni költségeitől, teljesítményétől, szolgáltatásuk minőségétől függetlenül, indokolatlanul egységesülhetnek az árak. (VJ/36/2008.)

11.39. A vállalkozások a versenynyomás erősödése esetén – költségeiket racionalizálva – akár a piacon korábban érvényre jutó árszint alatt is képesek működni. Azt, hogy a piacon érvényre jutó árak milyen szinten lesznek, csak a kereslet és kínálat által determinált piac tudja eldönteni. Ezért főszabályként, a magasabb piaci árak ily módon történő, versenykorlátozó fenntartásán kívül nincs más közgazdaságilag reális magyarázat az ajánlott minimum szolgáltatási díjtételek megalkotására. (VJ/1/2008.)

11.40. Egy vállalkozások szakmai szövetsége által közzétett, a piacon érvényesítendő árakra vonatkozó ajánlás a szolgáltatást igénybe vevők irányába is negatív hatást fejthet ki:

- a) A díjtételek alkalmasak arra, hogy azt sugallják az ügyfeleknek, hogy az ajánlott árak a piacon érvényesülő indokolt árakat tükrözik, s hogy a szolgáltatás önköltsége és szellemi értéke az ajánlott ár közelében van.
- b) Ezenkívül a fogyasztók körében ismertté váló ajánlott díjak azt a képzetet kelthetik a fogyasztókban, hogy nem érdemes más szakembert keresni a mindenütt azonos vagy hasonló mértékű díjakra tekintettel, vagy azt eredményezhetik, hogy annak a szakembernek a munkáját, aki esetleg mégis alacsonyabb díjat érvényesít – mint olcsóbb szolgáltatást – szakmailag nem megfelelőnek vélik. (VJ/1/2008.)

11.41. Összehangolt magatartás esetében a vállalkozások kifejezett megállapodás nélkül működnek egymással együtt. Az összehangolt magatartás megállapításához elegendő a vállalkozások közötti olyan kapcsolatfelvétel, amelynek célja vagy hatása a vállalkozások jövőbeni piaci magatartásának befolyásolása oly módon, hogy a vállalkozások közül egyesek vagy valamennyi vállalkozás felfedi(k) a jövőben követendő piaci magatartásukat, csökkentve ezáltal a versenyfolyamatban rejlő bizonytalanságot, ami a hatékony verseny egyik meghatározó mozgatórugója. Összehangolt magatartásnak minősül különösen a vállalkozás olyan összejövetele való részvétele, amelyen a résztvevő vállalkozások jövőbeni piaci magatartásukra vonatkozó bizalmas információkat közölnek, cserélnek ki egymással, mivel a versenytársak tudomására hozott információkat azok szükségszerűen figyelembe veszik piaci magatartásuk meghatározásakor. A múltbéli adatok cseréje is bírhat ilyen hatással, ha azok nem minősülnek „történelminek”, ha közelmúltbéli adatok cseréjére kerül sor. A piacot jól ismerő szakemberek ezekből az adatokból meglehetősen nagy pontossággal meg tudják jósolni a többi piaci szereplő viselkedését. (VJ/57/2007.)

11.42. A jogsértés Tpvt. 11. §-a alapján történő megállapításához nem szükséges a jogsértő magatartás hatásának bekövetkezése, ehhez – amint azt maga a Tpvt. 11.§-ának (1) bekezdése is egyértelműen megfogalmazza – elegendő a cél vagy az alkalmasság bizonyítása. A vállalkozások közötti versenykorlátozó megállapodás, az összehangolt magatartás és a vállalkozások társulásának döntése olyan súlyos jogsértés, hogy ezeket a Tpvt. nemcsak tényleges hatás, hanem már a célzat, illetve a lehetséges hatás esetében is versenyjogi eszközökkel üldözni rendeli. (VJ/57/2007.)

11.43. A bizományosi szerződés jogi természeté értelmében a bizományos a saját nevében, de a megbízó javára köt a továbbiakban szerződést, ezért a termékek árának meghatározására irányuló rendelkezések a megbízó jogos érdekérvényesítésének részét képezik. Az ügylet teljesítése során a bizományos nem minősül a megbízótól teljes mértékben független piaci szereplőnek, ezért a bizományosi megállapodás keretében megfogalmazott „ártartási” követelmény nem képes a gazdasági verseny káros befolyásolására vagy torzítására. A bizományosi megállapodás keretében megfogalmazott ártartási követelmény elvben sem alkalmas a Tpvt. 11. §-ában szereplő tilalom megsértésére. (VJ/166/2006.)

11.44. Tekintettel arra, hogy a Tpvt. 11. § (1) bekezdése szerint már azon megállapodás is a versenyjogi tilalomba ütközik, amely a gazdasági verseny megakadályozását, korlátozását vagy torzítását célozza, vagy ilyen hatást fejthet ki, a kifogásolt szerződések pusztán azon az alapon, hogy azok betartását az eljárás alá vont nem ellenőrizte, nem elegendő indok a versenytorzítás kizárására. Az a körülmény, hogy az eljárás alá vont nem presszionálta az egyes üzemeltetőket, nem jelenti azt, hogy a vonatkozó szerződéses rendelkezés, megállapodás ne lett volna érvényben. (VJ/7/2008.)

11.45. Az egységes és folyamatos jogsértésben, jellegénél fogva, nem minden mozzanat tekintetében vesznek részt ugyanolyan módon és mértékben a szereplők. Egy vállalkozást a versenyre hatást gyakorolni képes megállapodás vagy összehangolt megállapodás résztvevőjének lehet tekinteni, ha a résztvevő vállalkozások egészének magatartása erre az eredményre vezethet, függetlenül az adott vállalkozás egyéni részvételének hatásától. Az egységes jogsértés megállapítását az sem zárja ki, hogy az érintett vállalkozások szerepe abban eltérő, illetőleg a vállalkozások közötti – a jogsértés közös tanúsítását, a vállalkozások valamely közös, jogsértéssel megvalósítani kívánt, illetve megvalósított érdekét, közös akaratát kétségbe nem vonó – esetleges érdekkonfliktus léte sem kizáró ok.

A jogsértés egységességének megállapításakor a legfontosabb körülmények

- átfogó terv megléte (ami azonban nem foglalja magában annak szükségességét, hogy valamilyen „keretmegállapodást” ténylegesen meg is kötöttek),
- a résztvevők körének nagymértékű azonossága.

Az egységes és folyamatos megállapodás létét támaszthatja alá

- az érintett termékek közelsége, és
- az alkalmazott eszközök és mechanizmusok hasonlósága is. (VJ/69/2008.)

11.46. A joggyakorlat alapján versenykorlátozás a célja az olyan magatartásnak, amely természeténél fogva magában hordozza a versenykorlátozás lehetőségét. Ilyen magatartásnak minősül például az árrogzítás, a piacfelosztás vagy a kibocsátás korlátozása, hiszen ezen magatartások az erőforrások nem megfelelő elosztását eredményezik és csökkentik a fogyasztói jólétet. Számos tényezőtől függ, hogy egy megállapodásnak célja volt-e a verseny korlátozása. A döntés célja levezethető annak szövegéből, objektív törekvéseiből, a döntés jogi és gazdasági környezetéből, valamint a felek magatartásából, nem a felek szubjektív akaratát kell figyelembe venni. A megállapodás végrehajtásának módja is felfedheti a versenykorlátozó célt, még ha a megállapodás nem is tartalmaz erre utaló kifejezett rendelkezést. [...] Az európai unió és magyar joggyakorlat szerint a versenykorlátozó cél keretén belül elsősorban a megállapodás természetét kell vizsgálni, nem pedig a vállalkozások szubjektív szándékait bizonyítani. A gazdasági kontextus feltárásának egyik eleme lehet a felek motiváltságának tisztázása. Különösen igaz ez a Tpv. szövegezése esetén (cél, hatással lehet, hatás). Továbbá az Európai Unió Bírósága ítélezésének elismert tétele szerint az, hogy egy megállapodásnak a versenykorlátozó célon túl más, legitim célja is van, nem jelenti azt, hogy a jogsértés cél alapon ne lenne megállapítható. (VJ/3/2008.)

11.47. Egy versenykorlátozó céllal rendelkező megállapodás akkor is tiltott, ha a megállapodásban részes felek vagy azok egyike soha nem szándékozott azt betartani, vagy azt végrehajtani. (VJ/3/2008.)

11.48. A megbízó-ügynök viszony olyan (vertikális) kapcsolat, melyben az érintettek versenyjogi szempontból egy gazdasági egységet alkotnak akkor is, ha egyébként a Tpv. 15. §-a szerinti független vállalkozások. A versenyjog a (valódi) ügynök-megbízó kapcsolatot szabályozó szerződés „ügynök” szerepét betöltő tagját nem tekinti gazdaságilag autonóm piaci szereplőnek, megbízójától az adott termékek forgalmazása (vagy beszerzése) tekintetében gazdasági döntéseire nézve független vállalkozásnak. A valódi ügynöki megállapodástól a versenyjog megkülönbözteti ugyanakkor a nem valódi ügynöki megállapodást: a felek között fennálló szerződéses kapcsolatra formailag ugyan ráillik az ügynöki jelző, azonban tartalmilag inkább a megbízótól független mozgástérrel rendelkező, a vertikum önálló piaci szereplőjeként eljáró viszonteladó-értékesítőről van szó. A nem valódi ügynöki megállapodások a versenykorlátozó megállapodásokra vonatkozó tilalom alá esnek. (VJ/96/2009.)

11.49. A vállalkozások közötti együttműködésnek, összejátszásnak, magatartásaik összehangolásának számtalan formája és intenzitása lehetséges. [...] A vállalkozások közötti megállapodások (összehangolt magatartások) versenyjogi megítélésének kiindulópontja azon követelmény, hogy a vállalkozások piaci döntéseiket önállóan hozzák meg, mellőzve a versenytársaikkal akarategységben tanúsított piaci magatartást. A piaci szereplőknek saját maguknak, önállóan kell kialakítaniuk a piacon általuk alkalmazott politikát, követett magatartást, s ez az elvárás meggátol minden közvetlen vagy közvetett kapcsolatot az egymástól független piaci szereplők között. (VJ/74/2011.)

11.50. Ha egy vállalkozás versenytársai előtt felfedi az általa a piacon a jövőben tanúsítandó magatartást (pl. alkalmazni kívánt árait, felmerült költségeit, kapacitásait, ügyfélállományára vonatkozó egyéb adatokat stb.) és versenytársait – jövőbeni magatartásuk befolyásolása céljából – ugyanezen magatartásra buzdítja, ésszerűen feltételezheti, hogy versenytársai az általa közölt információknak megfelelő magatartást fognak tanúsítani, vagy legalábbis figyelembe fogják venni azokat a piacon követett magatartásuk meghatározásakor. Mindez azt eredményezi, hogy az érintett vállalkozások a verseny kockázatai helyébe a köztük lévő kooperációt léptetik. (VJ/74/2011.)

11.51. A kartellben résztvevő vállalkozások mind közös elkövetői a jogsértésnek, bár a részvételük eltérő formát ölthet az érintett piac sajátosságai, az egyes vállalkozások piaci pozíciója, a kitűzött cél és az implementáció választott vagy előirányzott módja alapján. Mindezek alapján a Tpv. 11. §-ának és az EUMSZ. 101. cikkének sérelmét egy elkülönült cselekedet, tettek sora vagy egy folytatólagosan tanúsított magatartás is előidézheti, amely interpretáció nem kifogásolható azon az alapon, hogy a kifogásolt cselekménysor vagy folyamatos magatartás egy vagy több eleme önmagában is sérti a Tpv. 11. §-át és az EUMSZ. 101. cikk (1) bekezdését. Önmagában az a tény tehát, hogy minden vállalkozás a saját módján részese a jogsértésnek, nem elegendő ahhoz, hogy kizárja a felelősségét a teljes jogsértésért, amelybe olyan magatartások is beletartoznak, amelyek más résztvevő vállalkozásokhoz köthetők, de ugyanazt a versenyellenes célt vagy hatást szolgálják. Ezt a körülményt ugyanakkor mégis számításba kell venni a jogsértés súlyosságának mérlegelésekor, amennyiben megállapításra került, hogy a jogsértést elkövették a felek. A joggyakorlat alapján az egységes és folyamatos jogsértés keretében a vállalkozás felelősségre vonható más kartelltagok cselekedeteiért, vagyis az egységes és folyamatos jogsértésért, amennyiben a más vállalkozások tervezett magatartásáról tudomással bírt illetve azt ésszerűen előre láthatta és kész volt ennek a kockázatát vállalni. (VJ/74/2011.)

11.52. Tekintettel arra, hogy a [felek belső működési rendjével, ügyfélkörével, üzletpolitikájával és üzleti partnereivel kapcsolatos információk] normál körülmények között nem lennének megismerhetők a független versenytársak által, önmagában aggályos, ha az egymással versenytársi kapcsolatban álló vállalkozások ilyen információk cseréjét határozzák el. A jogsértés megállapíthatósága szempontjából közömbös, hogy a megállapodásban résztvevő felek utóbb ténylegesen megosztották-e egymással, illetve kicserélték-e egymás között a fenti körbe tartozó információkat. (VJ/43/2011.)

11.53. A joggyakorlat világosan megkülönbözteti egymástól a versenykorlátozó megállapodás megkötését és annak végrehajtását. A versenykorlátozó megállapodás végrehajtásának hiánya nem eredményezi a megállapodás megkötése miatti felelősség kizárását. A kartellnek, azon belül is az átfogó tervnek megfelelő piaci stratégiával ellentétes versenyző magatartás tanúsítása a felelősség alól nem mentesít, azonban az eljáró versenytanács ezen körülményt az érintett eljárás alá vont vállalkozások javára veszi figyelembe a bírságszabás során. (VJ/74/2011.)

11.54. Az információk jogtalan felhasználása révén kikötött szigorú kártérítés-fizetési kötelezettség szintén arra utal, hogy ezen információcsere-megállapodás tárgyát olyan információk, adatok képezték, amelyek egyediek voltak, éppen ezért képesek voltak a másik félnek komoly piaci hátrány okozására. (VJ/43/2011.)

11.55. A felettes szükségszerű és életszerű tájékoztatása, illetve a felettes jóváhagyása mellett vagy tudtával történő tevékenység nem azonos azzal, hogy a találkozón résztvevő személy

ténylegesen, szervezeti és hierarchikus értelemben jogosult-e stratégiai döntés meghozatalára. Ezzel ellentétes értelmezés arra vezetne, hogy versenyjogi értelemben vett megállapodást kizárólag a vállalkozás törvényes képviselője köthet, amely egyrészt ellentétes a versenyjogi gyakorlattal, másrészt könnyű szerrel lehetővé tenné a versenyjogi tilalmak kijátszását, mindazonáltal életszerűtlen is. (VJ/74/2011.)

11.56. A keresztajánlatok készítése önmagában magában hordozza a versenykorlátozást. Ennek oka, hogy egymással versenyben álló vállalkozások számára a Tpv. 11. §-a alapján tiltott keresztajánlatok készítése, mivel velük szemben az a törvényi elvárás, hogy önállóan, a többi versenytárs ajánlatától függetlenül dolgozzák ki ajánlatukat. (VJ/43/2011.)

11.57. Amennyiben egy [vállalkozás] nem vett részt az egységes, komplex, folytatólagos kartell adott elemében, azonban attól nem határolódott el, az ilyen típusú passzivitás a jogsértés hiányának megállapítására nem alkalmas. Az eljáró versenytanács a passzív részvétel esetében kizárólag abban az esetben tartja megállapíthatónak a további felelősség hiányát, amennyiben a kartell működése megszakad, és az érintettek bizonyíthatóan nincs tudomása a többi résztvevő köztes időszakban létrejött kapcsolatfelvétéléről. (VJ/74/2011.)

11.58. Önmagában az elhatárolódási szándék, amennyiben az nem társul kifejezett nyilatkozattal, nem alkalmas a versenyjogi felelősség alól történő mentesülésre, hiszen a kartell többi résztvevője alappal hihette, hogy a találkozóról történő távolmaradás oka nem az egyetértés hiánya. (VJ/74/2011.)

11.59. Az a körülmény, hogy a jogsértő tartalmú középvezetői találkozókra adott esetben legális témák is felmerültek, nem tesz meg nem történtté a jogsértő tartalmú egyeztetést, erre figyelemmel az adott esetben ténylegesen megtárgyalt legitim téma nem eredményezte az eljárás alá vontak versenyjogsértés elkövetése miatti felelőssége megállapításának hiányát. (VJ/29/2011.)

11.60. A felek közti jogsértés megállapíthatóságát nem befolyásolja az, hogy reálisan mekkora lehetősége volt a vállalkozásoknak a jogsértéssel elérni kívánt cél tényleges megvalósítására. (VJ/48/2013.)

11.61. Az Európai Bíróság gyakorlata alapján megállapítható valamely vállalkozásnak az EUMSZ. 101. cikk (1) bekezdésének megsértéséért való együttes felelőssége, ha a vállalkozás aktívan és szándékosan közreműködik a tőle elkülönült piacon működő más eljárás alá vontak közti kartellben. Ebben az esetben a vállalkozás akkor sérti meg az EUMSZ. 101. cikkében foglalt tilalmat, ha a más vállalkozásokkal egyeztetett magatartásának célja a verseny korlátozása anélkül, hogy ő maga a releváns piacon tevékenykedne. Önmagában ugyanis az a körülmény, hogy az egyes vállalkozások a rájuk jellemző sajátos formában vesznek részt a jogsértésben, nem elegendő ahhoz, hogy felelősségüket kizárják a jogsértés egészéért, beleértve azokat a magatartásokat, amelyeket gyakorlatilag más részt vevő vállalkozások hajtottak végre, de amelyeknek ugyanaz a versenyellenes célja vagy hatása. [...] a jogsértés megállapíthatóságának nem feltétele a jogsértő anyagi érdekelttsége. A jogsértés betudásának ilyenkor két feltétele van:

- az érintett vállalkozásnak hozzá kell járulnia - akár feltételhez kötött, járulékos vagy passzív módon - a kartell végrehajtásához (objektív feltétel);
- a hatóságnak bizonyítani kell tudnia, hogy e vállalkozás saját magatartásával hozzá kívánt járulni az összes résztvevő által követett közös célokhoz, és hogy tudomása

volt a más vállalkozások által ugyanezen célok követése érdekében tervezett vagy végrehajtott tényleges magatartásokról, vagy, hogy azokat ésszerűen előre láthatta, és hogy kész volt vállalni annak a kockázatát (szubjektív feltétel). (VJ/2/2010.)

11.62. Életszerűtlen, hogy amennyiben egy írásba foglalt szerződés valamely rendelkezése hatályon kívül helyezésre kerül, akkor annak tényét a felek csak közel 6 év múltával, visszamenőlegesen foglalják írásba. Bár elméletileg nem zárható ki, hogy a szerződés módosítására szóban is sor kerülhetett, mivel az együttműködési megállapodásokban nem szerepel a módosítás írásbeliséghez kötött volta, a gyakorlatban ez [...] nem hihető, különösen arra is tekintettel, hogy [korábban] az együttműködési megállapodások módosításait a felek írásba foglalták. (VJ/23/2011.)

11.63. A cél alapon megállapított jogsértés körében nem csak az írásba foglalt szerződéses feltételek vizsgálhatók, hanem minden olyan körülmény, amely a felek akaratosságára utaló körülményként értelmezhető. [...] (VJ/23/2011.)

11.64. A korábban keletkezett írásos bizonyítékok [...] a következetes európai és magyar joggyakorlat szerint is nagyobb bizonyító erővel rendelkeznek, mint az eljárás során, az eljárás alá vontak védekezésével is összefüggésben, annak taktikai megfontolásai által is befolyásolva tett, a jogsértés elkövetését tagadó nyilatkozatok. (VJ/23/2011.)

11.65. A kiírás későbbi szigorítása mesterségesen, az eljárás alá vontak érdekei szerint kreált, fiktív érvek mentén történt, amelynek folytán döntő mértékben pénzügyi kérdéseket az eljárás alá vontak háttéralkui szerint valótlannul „szakmai” köntösbe bújtattak. Az eljárás alá vontak ezen [a Tpv. 11. § (2) bekezdés d) és f) pontjába ütköző] magatartása nemcsak befolyásolta, hanem ténylegesen meghatározta a kiírást, amely az ajánlatkérő szándékaival teljes mértékben ellentétesen gyakorlatilag három szereplőre korlátozta a tenderen indulók körét. [...] Az eljáró versenytanács önmagában a soronkénti indulás lehetősége miatt a megemelt forgalmi korlátot is indokolatlan feltételnek tartja, mindamellett, hogy az a kiíró szándékaival is ellentétben állt. (VJ/28/2013.)

11.66. Tevékeny szerepet vállalt a jogsértéssel összefüggő szervezői feladatok ellátásában [az AC Treuhand-alapon⁶ felelősségre vont vállalkozás] azáltal, hogy a kartellben résztvevő vállalkozások egyeztetéseit szervezte illetve tevékenyen előmozdította az egyeztetések eredményének valóra váltását. Következésképpen az eljárás alá vont felelőssége a teljes egységes, folyamatos és komplex jogsértés tekintetében megállapítható, ugyanakkor esetében a jogsértés súlyossága körében a szervezői szerepkört az eljáró versenytanács a bírságszabás során kifejezetten figyelembe veszi. (VJ/28/2013.)

11.67. A 330/2010/EU rendelet (a továbbiakban: csoportmentességi rendelet) 2. cikke értelmében, valamint figyelemmel a 4. és 5. cikkben foglaltakra, a vertikális megállapodások nem esnek az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdés hatálya alá, ha csoportmentességet élveznek. Egyedi esetekre alkalmazva az Iránymutatás⁷ (110) szakaszában foglaltakat sorrendben az alábbiakat kell megvizsgálni annak eldöntéséhez, hogy a [...] vizsgálat tárgyát alkotó [...] megállapodások csoportmentességet élveznek-e:

- először meg kell vizsgálni, hogy a szállító vagy a vevő érintett piaci részesedése meghaladja-e a rendeletben meghatározott 30%-os küszöbértéket, illetve, hogy a

⁶ A Bíróság C-194/14. P. számú ügyben 2015. október 22-én született, AC Treuhand AG kontra Európai Bizottság ítélete [ECLI:EU:C:2015:717]

⁷ A vertikális korlátozásokról szóló 2010/C 130/1. számú EU bizottsági Közlemény

megkötött megállapodások nem tartalmazznak-e különösen súlyos vagy kizárt korlátozásokat (rendelet 3-5. cikke), vagyis a vizsgált megállapodásokat [...] meg kell vizsgálni, hogy külön-külön – más hasonló párhuzamos megállapodások figyelembevételével – csoportmentességet élveznek-e;

- ha a vizsgált megállapodások egyenkénti vagy más hasonló párhuzamos megállapodásokkal együtt számított piaci részesedése meghaladja a 30%-os küszöbértéket, akkor értékelni kell, hogy vizsgált megállapodások vagy [a 30%-os küszöbértéket külön-külön el nem érő megállapodások...] párhuzamos hálózata megvalósítja-e az EUMSZ 101. cikk (1) szakaszában leírt tilalmat, azaz annak hatálya alá esik-e; ezzel összefüggésben meg kell vizsgálni, hogy a vizsgált megállapodások a de minimis szabály⁸ alá esően csekély jelentőségűek-e;
- ha a vizsgált megállapodás vagy azok párhuzamos hálózata a 101. cikk (1) bekezdés hatálya alá esik, akkor meg kell vizsgálni, hogy azok megfelelnek-e a 101. cikk (3) bekezdésében foglalt [egyedi] mentességi feltételeknek,
- az 1/2003/EK rendelet 29. cikkének 2. bekezdése szerint az adott tagállam illetékességi területe vonatkozásában a tagállami versenyhatóság visszavonhatja a csoportmentességi rendelet által biztosított védelmet, ha a megállapodás – akár egyedileg, akár más versenytárs szállítók vagy vevők által érvényesített hasonló megállapodásokkal együtt értékelve – a 101. cikk (1) bekezdésének hatálya alá kerül és nem teljesíti a 101. cikk (3) bekezdésében foglalt feltételeket. Ezzel összefüggésben az Iránymutatás (76) pontja szerint meg kell vizsgálni, hogy mely vállalkozásokat terhelheti felelősség a párhuzamos hálózatokból eredő halmozott versenyhatásokért. (VJ/49/2011.)

11.68. A Tpv. 30. § (5) bekezdése szerint az összefonódáshoz adott engedély kiterjed mindazokra a versenykorlátozásokra, amelyek az összefonódás végrehajtásához szükségesek. Ezek az ún. kapcsolódó versenykorlátozások. Az állandó és konzekvens hazai és irányadó uniós versenyjog akkor tekinti arányosnak, indokoltnak, és ezért a tranzakcióhoz kapcsolódónak (szükségesnek) a tranzakciós felek közötti, a vevő befektetését védő, eladóra rótt tartózkodási kötelezettséget megtestesítő versenykorlátozó klauzulát, ha annak időtartama nem halad meg egy bizonyos időtartamot – jellemzően alapesetben a három évet –, és terjedelme nem terjeszkedik túl a tranzakció célvállalkozásának tevékenységi körén sem árupiaci, sem földrajzi piaci értelemben. [...] Amennyiben egy tranzakció keretében, illetve mellett az előzőekben körvonalazottnál szélesebb időtartamban és/vagy körben kerül meghatározásra az eladóra rótt tartózkodási kötelezettség, és az így meghatározott feltétel alkalmazása méltányolható indokokkal nem támasztható alá, a versenykorlátozó feltétel alkalmazása nem tekinthető a tranzakcióhoz kapcsolódónak, vagyis azt a Tpv. 11. §-a alapján szükséges értékelni. (VJ/111/2014.)

11.69. Egy adott szállító egyedüli márka kikötésére való, versenyellenes kizárást eredményező képessége különösen akkor merül fel, ha azok a versenytársak, akik vagy még nincsenek jelen a piacon a kötelezettségek keletkezésekor, vagy nincsenek olyan helyzetben, hogy a vevők teljes körű ellátásáért versenyezzenek, a kötelezettségek hiányában jelentős versenynyomást gyakorolnának. A versenytársak nem feltétlenül képesek versenyezni az egyes vevők teljes keresletéért, mert a szóban forgó szállító legalább a piaci kereslet egy része tekintetében elkerülhetetlen kereskedelmi partner, például azért, mert márkája sok vevő által kedvelt, ezért

⁸ A Bizottság közleménye az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikke (1) bekezdése szerint a versenyt érzékelhetően nem korlátozó, csekély jelentőségű (de minimis) megállapodásokról, 2014/C 291/01

„kötelező készletezési tétel”, vagy, mert a többi szállítóra alkalmazott kapacitáskorlátozások olyan jellegűek, hogy a kereslet egy részét csak a szóban forgó szállító tudja kielégíteni. Minél magasabb a szállító lekötött piaci részesedése, azaz az egyedüli márka kikötésére vonatkozó kötelezettség alapján értékesített termékeinek piaci részesedése, annál nagyobb a kizárás valószínűsége. Hasonlóképpen, minél hosszabb az egyedüli márka kikötésére vonatkozó kötelezettség időtartama, annál valószínűbb a jelentős kizárás fennállása. Az egyedüli márka kikötésére vonatkozó kötelezettségek nagyobb valószínűséggel eredményeznek versenyellenes kizárást, ha azokban erőfölényben lévő vállalkozások vesznek részt. (VJ/78/2013.)

11.70. A versenyjogi gyakorlat szerint a vállalkozás passzív részvétele, amelybe önmagában egy találkozón való részvétel vagy egy e-mail fogadása is beleértendő, nem minősül elhatárolódásnak, ily módon nem alkalmas a versenyjogsértés miatti felelősség alóli mentesülésre. Az eljáró versenytanács következetes gyakorlata szerint az elhatárolódást abban az esetben tartja megállapíthatónak, amennyiben az adott vállalkozás kifejezett, a többi résztvevő tudomására hozott nyilatkozatában közölte, hogy az adott találkozó vagy levelezés tartalmával nem ért egyet, abban nem kíván részt venni. (VJ/50/2011., VJ/73/2011.)

11.71. [A]z elhatárolódás és a jogsértő tartalmú egyeztetésekkel történő felhagyás nem azonos fogalmak, az egyeztetésekkel történő felhagyást az eljáró versenytanács a jogsértés ideje keretében értékeli. (VJ/2/2015.)

11.72. A viszonteladási ár rögzítésének nem feltétele a kikényszerítés, hiszen – megállapodásról lévén szó – ez is, mint a megállapodás bármely más rendelkezése, a felek akarategységén alapszik. (VJ/37/2014.)

11.73. (...) önmagában, egyéb bizonyíték nélkül az a tény, hogy az eljárás alá vontak kétségesnek ítélik meg a korabeli okirat, illetve annak kiállítójának hitelességét, az eljáró versenytanács véleménye szerint nem jelenti azt, hogy az okirat valóságos vagy hitelessége megdőlné, ugyanis mind a Cimenteries CBR⁹, mind a JFE¹⁰ ítélet alapján akár egy bizonyíték is elegendő lehet egy jogsértés bizonyítására, ha annak hitelessége nem dől meg, illetve ha egyéb közvetett és független bizonyítékok alátámasztják az abban szereplőket. Tehát a kétely fennállta nem jelenti a bizonyíték automatikus kirekesztését, hanem ez azzal jár, hogy az eset összes körülményét figyelembe kell vennie a hatóságnak annak megítélésére, hogy a kétségbe vont bizonyíték elfogadható-e hitelesnek. (VJ/84/2013.)

11.74. A fentiek alapján megállapítható, hogy az AC Treuhand típusú felelősség a versenykorlátozó magatartásban való aktív közreműködése miatt jogsértő, azonban ha egy vállalkozás, ide értve az érdekképviselői szervezetet is hoz önmagában döntést arról, hogy más vállalkozásokat, szintén ide értve azok érdekképviselői szervezetét is jogellenes magatartásra (összehangolt magatartás, megállapodás, információ csere) kívánja rábírnival, akkor ezen döntés külön nem értékelendő annak kérdésében, hogy történt-e jogsértés. Abban az esetben viszont, ha ez a vállalkozás döntése végrehajtása érdekében aktív magatartást folytat (azaz felveszi a kapcsolatot az érintett vállalkozásokkal) akkor már vizsgálni kell, hogy ez alapján létrejött-e jogsértés, hiszen a vállalkozások nem csupán közvetlenül kapcsolatfelvétellel tudnak jogellenes magatartást folytatni, hanem egy közvetítő beiktatásával is. (VJ/84/2013.)

⁹ Az Elsőfokú Bíróság T-25/95., T-26/95., a T-30/95–T-32/95., T-34/95–T-39/95., T-42/95–T-46/95., T-48/95., T-50/95–T-65/95., T-68/95–T-71/95., T-87/95., T-88/95., T-103/95. és T-104/95. számú egyesített ügyben 2000. március 15-én született, Cimenteries CBR és társai kontra Bizottság ítélete (EBHT 1995., II-491. o.)

¹⁰ Az Elsőfokú Bíróság T-67/00, T-68, T-71/00 és T-78/00. számú egyesített ügyben 2004. július 8-án született, JFE Engineering Corp. és társai kontra az Európai Közösségek Bizottsága ítélete (EBHT 2004., II-2501. o.)

11.75. Az értékesítés ösztönzésére, a piaci részesedés növelésére, megtartására vagy csökkenésének megakadályozására, mérséklésére vonatkozó lépések ugyanakkor az eljáró versenytanács álláspontja szerint még egy erőfölényben lévő vállalkozás esetében is lehetnek jogszerűek, a piaci versenyben való helytállás eszközei, így önmagukban nem igazolják a versenykorlátozó szándékot, célzatot. (VJ/32/2014.)

11.76. Az ajánlások kapcsán az a tény, hogy az nem köti a tagokat, nem akadályozza az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése alkalmazását.¹¹ (VJ/73/2014.)

11.77. [Kiemeli azonban az eljáró versenytanács, hogy] az olyan helyzetekben, amikor két versenytárs vállalkozás áll egymással üzleti kapcsolatban, akkor a felelősen eljáró piaci szereplőknek [...] különösen körültekintően kell eljárniuk az egymás közti kommunikációjuk során, figyelve, hogy versenyjogilag érzékeny információ cseréjére vagy akár csak egyoldalú átadására ne kerülhessen sor. (VJ/22/2015.)

11.78. Közvetett kapcsolat esetén az összehangolt magatartás bizonyításához, a verseny kockázatai tudatos kiiktatásának igazolásához azt kell belátni, hogy akkor, amikor a kereskedelmi lánc a vele vertikális viszonyban lévő gyártóval közölt információt, akkor ezt azzal a szándékkal tette-e, illetve alappal feltételezhette-e, hogy ezt az információt a gyártó megosztja a kereskedelmi lánc versenytársával (**első feltétel**). Az első feltétel teljesüléséhez tehát szükséges egy magatartás (információ átadása kereskedő által a gyártó részére) és egy ehhez kapcsolódó szándék, tudattartalom vizsgálata.

Szintén a közvetett kapcsolat sajátosságából fakadóan szükséges azt is vizsgálni, hogy akkor, amikor a gyártó az egyik kereskedőtől származó versenyjogilag érzékeny információt átadja egy másik kereskedőnek, akkor ez utóbbi kereskedelmi lánc tudja-e, de legalábbis felismerheti-e azokat a körülményeket, amik során a gyártó ezen információ birtokába jutott (**második feltétel**). A második feltétel teljesüléséhez is szükséges tehát egy magatartás (információ átadása a gyártó által egy versenytárs kereskedő részére) és egy ehhez kapcsolódó tudattartalom vizsgálat, azaz, hogy az információt kapó fél felismerje az információ gyártó birtokába kerülésének körülményeit. Ez által bizonyítható csak be, hogy a kereskedők tudatosan helyettesítették a verseny kockázatait a köztük lévő – közvetett – együttműködéssel. Amennyiben mindkét feltétel bizonyítható, továbbá vélelmezhető hogy a gyártón keresztül az egyik kereskedőtől versenyjogilag érzékeny információt kapó kereskedő az információt felhasználta piaci magatartása során, akkor megállapítható a jogsértés. (VJ/22/2015.)

11.79. [A]z a körülmény, hogy a forgalmazók intenzívebb egyeztetéseket folytattak egymással a megállapodás betartása érdekében, nem „fordítja át” a vertikális viszonteladói ár meghatározást a kereskedők közti horizontális árrögzítéssé, illetve nem eliminálja, csökkenti [az eljárás alá vont] ebben betöltött szerepét. (VJ/103/2014.)

11.80. [...] a verseny eleve ki van zárva egy olyan piacon, ahol megállapodás alapján egy vállalkozás készíti el, a saját pályázatnyertessége érdekében a [többi meghatározott], zárt számú versenytársának a pályázati árajánlatát. (VJ/41/2016.)

¹¹ Ld. pl. 8/72. sz. ügy (Vereeniging van Cementhandelaren kontra Bizottság) EBHT 1972, 977. o., 71/74. sz. ügy (Frubo kontra Bizottság) EBHT 1975, 563. o., a Bizottság 96/438/EK sz. döntése (Fenex ügy) HL L 181., 1996, 28. o.

11.81. Olyan esetben azonban, amikor a tagok a társulást csak, mint fórumot használják föl magatartásuk összehangolása céljából, általában a tagok közvetlen versenyjogi felelőssége állapítható meg és nem a társulásé. (VJ/61/2017.)

11.82. [...] nincsen jelentősége annak, hogy ha esetleg nem történt formális döntéshozatal, ha a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján – mint a jelen ügyben is – megállapítható, hogy a tagok a döntést elfogadták és így a döntés megszületett. Ettől eltérő értelmezés a jogszabályok és a felelősség kijátszásához vezetne, hiszen a társulási tagok szándékosan nem formalizált döntést hoznának, vagy azt nem adminisztrálnák, annak érdekében, hogy utóbb ne lehessen megállapítani, hogy megszületett-e a döntés. (VJ/61/2017.)

11.83. Az átcsábítási tilalom előírása ugyanakkor azt is befolyásolja, hogy az eljárás alá vontak milyen forrásból kereshetnek meg a tevékenységük ellátását végző munkavállalót állásajánlattal, ami a beszerzési források közötti választás korlátozásaként értékelhető. A Tpv. 11. § (1) bekezdésének c) pontja szerinti „beszerzési forrás” fogalomba valamennyi az adott piaci tevékenység végzéséhez szükséges input (forrás), így a munkaerő is beletartozik. (VJ/61/2017.)

11.84. [...] nem foghat helyt egyes eljárás alá vontak akkénti előadása, ami szerint a vizsgált kikötés konkrét árszint, abszolút minimális díj meghatározása nélkül nem is minősülhet tiltott minimál ár meghatározásnak. A kikötéssel a társulás az árazás során figyelembe veendő szempontot határozott meg, mely szempont minden díj kialakítási folyamat során egy zsinórmértékül szolgáló kikötést, minimumot tartalmaz, amely minimumot a társulási tagoknak el kell érniük a díj megállapítása során, az alá nem mehetnek a kikötés tartalma szerint. (VJ/61/2017.)

11.85. Az eljáró versenytanács jogsértőnek értékelte az egyes eljárás alá vont vállalkozások által az indikatív ajánlatkérések során tanúsított versenykorlátozó magatartást is. Az indikatív ajánlatkérések vonatkozásában tanúsított, jogsértő áregyeztetés ugyanis érzékelhető hatást gyakorolhat egy esetlegesen később lefolytatandó beszerzési eljárás versenyfeltételeire, hiszen az ajánlatkérő e feltételeket feltehetően az indikatív ajánlatok alapján megismert piaci körülmények figyelembevételével alakítja ki. (VJ/54/2017.)

11.86. (...) két versenytárs vállalkozás között a közbeszerzésekkel kapcsolatos tanácsadásra vonatkozó megállapodás jellemzően önmagában is versenyjogsértőnek minősülhet, hiszen a tanácsadás keretében szinte elkerülhetetlen, hogy a tenderen való részvétellel vagy az attól való tartózkodással, annak okaival kapcsolatban ne kerüljön sor az érintettek között információcserére, márpedig ezek olyan érzékeny, üzleti titoknak minősülő, stratégiai jelentőségű kérdések, amelyek nyilvánvalóan alkalmasak arra, hogy a versenytárs adott tenderrel kapcsolatos (vagy akár azon túlmutató) piaci magatartását, üzleti döntéseit befolyásolják. Megjegyzendő, hogy az európai joggyakorlat értelmében még független szolgáltató által nyújtott tanácsadás is minősülhet jogsértőnek, amennyiben az azt a célt szolgálja, vagy a megbízó kifejezett vagy hallgatólagos jóváhagyásával azt eredményezi, hogy a megbízó vállalkozás a tanácsadón keresztül érzékeny kereskedelmi információkat oszt meg a versenytársaival. (VJ/10/2018.)

11.87. (...) versenytárs vállalkozások közötti személyi átfedések, különös tekintettel például az ügyvezető személyére, önmagában is versenyjogi kockázatot hordoznak, hiszen az ügyvezető ekként egyidejűleg több versenytárs stratégiai jelentőségű információinak is birtokába kerül, s

azokat az üzleti döntések meghozatala, a piaci magatartás tanúsítása során nyilvánvalóan fel is használhatja. (VJ/10/2018.)

13. §

13.1. A nagykereskedő-eladóként és kiskereskedő-vevőként (viszonteladóként) megállapodást kötő felek a Tpv. 13. § (2) bekezdése¹² szempontjából nem minősülnek egymás versenytársainak, akkor sem, ha a nagykereskedő közvetlenül is értékesít végfelhasználóknak. (VJ/81/2003.)

13.2. Az azonos jellegű áruk (pl. személygépkocsik) teljes választékának forgalmazására vonatkozó vertikális megállapodások esetében a csekély jelentőség szempontjából az egyes választékokból való átlagos részesedésnek van jelentősége, függetlenül attól, hogy az egyes választékok a végső fogyasztó szempontjából azonos árúpiachoz tartozónak minősülnek-e vagy sem. (VJ/81/2003.)

13.3. A Tpv. 13. § (2) bekezdés a) pontja¹³ az olyan megállapodásokra alkalmazandó, amelyek pusztán az árak meghatározására irányulnak, és így céljukban és hatásukban – bármiféle előny nélkül – kizárólag versenykorlátozást érvényesítenek. A közös beszerzésre vonatkozó megállapodás – jöllehet egységesülő vételi árakat eredményezhet – nem ilyen jellegű, ezért azt a Tpv. 13. § (2) bekezdés a) pontja¹⁴ nem zárja ki a csekély jelentőségű megállapodások közül. (VJ/176/2003.)

13.4. A jogsértés megállapítása szempontjából a Tpv. 13. § (2) bekezdésének a) vagy b) pontja¹⁵ szerinti – azaz az ármeghatározó, illetve piacfelosztó - versenykorlátozó megállapodás esetén sem a piaci részesedés meghatározásának, sem magának az érintett piacnak a meghatározása nem szükséges. (VJ/195/2007.)

13.5. Bár a jelen eljárásban a kiskereskedelmi viszonteladási ár rögzítését célzó szerződési elemekről van szó, a vizsgált megállapodások nem versenytársak, hanem egymással vertikális viszonyban álló kiadók és terjesztők között születtek, így – az európai versenyjogi rendelkezésekkel ellentétben – esetükben a csekély jelentőségű megállapodásokra vonatkozó mentesülés elvi lehetősége fennáll.¹⁶ Ebben az esetben is tilalom alá eshet azonban a megállapodás a Tpv. 13. §-ának (4) bekezdése szerint, ha annak és az érintett piacon érvényesülő további hasonló megállapodásoknak az együttes hatásaként a verseny jelentős mértékben megakadályozódik, korlátozódik vagy torzul. (VJ/96/2009.)

13.6. A [...] a csekély jelentőségnek a Tpv. alapján történő megállapíthatósága [...] összefügg azzal a [...] körülménnyel, hogy a [vállalkozás] milyen mértékben járul hozzá a Tpv. 13. (4) bekezdése szerint hasonló megállapodások együttes versenykorlátozó hatásához. [...] A [vállalkozás] lekötött piacrésze [...] egy százalék alatti. Figyelemmel az Iránymutatás¹⁷ (76)

¹² Jelenleg Tpv. 13. § (3)

¹³ Jelenleg Tpv. 13. § (3)

¹⁴ Jelenleg Tpv. 13. § (3)

¹⁵ Jelenleg Tpv. 13. § (3)

¹⁶ 2017. június 13-tól a Tpv. 13. § (3) bekezdése megváltozott, a jelen elvi állásfoglalás a módosítást megelőzően hatályos törvényre vonatkozik.

¹⁷ Az Európai Bizottság vertikális korlátozásokról szóló 2010/C 130/01. számú iránymutatása.

pontjára [...] megállapítható, hogy a [...] [vállalkozás] esetében a halmozott hatáshoz való hozzájárulás érzékelhetően alacsony, ezért a halmozott hatásért felelőssé nem tehető. [...] Figyelemmel a Tpvt. 13. § (4) pontjában foglaltakra, megállapítható, hogy a [vállalkozás] hozzájárulása miatt a verseny az érintett piacon elhanyagolhatóan kis mértékben korlátozódik, a Tpvt. 13. § (1) bekezdése alapján a [vállalkozás] megállapodásai csekély jelentőségűek, és nem esnek a Tpvt. 11. § (1) bekezdésében foglalt tilalom alá. (VJ/49/2011.)

14. §

14.1. Ha az eladó és viszonteladó között létrejött (vertikális) versenyt korlátozó megállapodás a viszonteladót korlátozza piaci tevékenységében, akkor a két résztvevő együttes piaci részesedését kifejező hányados

- nevezője azon földrajzi terület (Tpvt. 14. § (3) bekezdés a) pont) teljes forgalma, amelyen a viszonteladó tevékenykedik;
- számlálója pedig az eladónak az adott földrajzi területre irányuló teljes, viszonteladói áron számított forgalma, növelve a viszonteladó által más eladóktól beszerzett helyettesítő áruk forgalmával. (VJ/57/1998.)

14.2. Az érintett piac meghatározása eszközül szolgál ahhoz, hogy a vizsgált cselekményt megvalósító vállalkozás(ok) versenytársai beazonosíthatóvá váljanak. Közbeszerzési eljárásokkal vagy más versenytárgyalásokkal kapcsolatos jogsértések esetén a piac meghatározása során csak azokat a vállalkozásokat kell figyelembe venni, amelyek képesek egy ajánlattevő magatartását ténylegesen befolyásolni. A közbeszerzési eljárásokon, illetve egyéb versenytárgyalásokon részt vevő vállalkozás befolyása az eljárás kimenetelére (azaz a piaci hatalma) azzal arányos, hogy hány olyan másik vállalkozás van jelen, amelyik önálló ajánlattételre jogosult. Az ebből eredő piaci hatalmat kielégítően jelzi a piaci részesedésnek az önálló ajánlattételre jogosult vállalatok száma alapján kiszámított nagysága, azaz két vállalkozás esetén 50-50%, három vállalkozás esetén egyaránt 33,3%, négy vállalkozás esetén egyenként 25%, és így tovább. (VJ/154/2002.)

14.3. A megállapodással érintett piacot maguk a megállapodásban részes vállalkozások határolják be azzal, hogy versenyellenes magatartásukat tudatosan terjesztik ki a termékek, illetve szolgáltatások meghatározott körére. (VJ/3/2008.)

14.4. A Versenytanács és a bíróságok következetes gyakorlata értelmében kartellügyekben az érintett piacok meghatározása nem központi jelentőségű, versenykorlátozó célú megállapodások és összehangolt magatartások esetében jellemzően csak a csekély jelentőség megállapítása szempontjából bír relevanciával. Éppen ezért a piacmeghatározás kérdésében az eljáró versenytanácsnak nem feltétlenül kell végleges következtetésre jutnia, elegendő a piacok olyan szintű definiálása, amely alapján a de minimis szabály alkalmazhatósága megítélhető. [Kartellügyekben] az érintett piacok meghatározásának a szankciók, különösen a bíróság alapösszegének meghatározása szempontjából is lehet jelentősége. Ez azonban továbbra sem jelenti az érintett piacok minden lehetséges szempontra kiterjedő meghatározásának kötelezettségét, mert ehhez elegendő a vizsgált és jogsértőnek talált megállapodással, illetve összehangolt magatartással közvetlenül érintett termékkörből kiinduló piacmeghatározás, és nem szükséges vizsgálni ezen termékek és a megállapodásban, illetve összehangolt magatartásban nem részes vállalkozások termékei közötti esetleges helyettesítési viszonyokat, hacsak a vizsgált magatartás jogszerűségének megállapításához érdemben szükséges a

magatartás tényleges vagy potenciális piaci hatásainak vizsgálata. Tipikusan nem ez a helyzet akkor, ha a jogsértést a hatóság cél- és nem hatásalapon kívánja megállapítani. (VJ/23/2011.)

17. §

17.1. A jogalkalmazási gyakorlat szerint a párhuzamos jogalapon folyó eljárásokban az [EUMSZ.101.] cikkének (1) és (3) bekezdésében foglalt rendelkezések elsőbbséget kapnak a nemzeti jog rendelkezéseihez képest. Ez azt is jelenti, hogy függetlenül attól, hogy a vállalkozások társulásának döntése jogsértő lenne-e a nemzeti jog alapján, már a versenykorlátozás megállapíthatósága szempontjából is [EUMSZ.101.] cikkének (1) bekezdése) a közösségi jog rendelkezései tekintendők irányadónak. Az esetben, ha az [EUMSZ.101.] cikkének (3) bekezdése alkalmazásában a vizsgált döntés nem tiltott, az adott időszakra már nem indokolt külön a nemzeti jog alapján való mentesülés-vizsgálat, mivel ennek eredménye nem állhat ellentétben az [EUMSZ.101.] cikk (3) bekezdése alapján lefolytatott vizsgálat eredményével. (VJ/180/2004.)

17.2 A magas szakmai színvonal fenntartása – amely körülmény köré csoportosították az eljárás alá vontak a mentesülési védekezésüket – elvi szinten sem alkalmas arra, hogy egy kökemény, versenyeztetés során elkövetett árrögzítő és piacfelosztó kartell mentesülését eredményezze. (VJ/66/2012.)

17.3. A hasonló megállapodások kumulatív hatásainak elemzéséhez ma is érvényesnek tekinti az eljáró versenytanács az ún. Delimitis ügyben¹⁸ hozott előzetes bírósági döntést, amely döntésben foglalt elemzési szempontok részben megjelennek az Iránymutatás¹⁹ (111) pontjában felsorolt tényezők között. Ezen túlmenően az eljáró versenytanács különösen a döntés 20. pontjában megfogalmazottakat tartja jelen ügyben is alkalmazandónak. Eszerint „a hasonló szerződések halmazának létezése önmagában még akkor sem elegendő a releváns piac megtámadhatatlanságának megállapításához, ha e szerződések jelentős hatással vannak a piacra való belépésre, mivel ez csak – mások mellett – egyik szempontja a piachoz való hozzáférés gazdasági és jogi kontextusának, amelyben a megállapodásokat értékelni kell. Ezzel összefüggésben, először is azon tényezőket kell figyelembe venni, amelyek a piachoz való hozzáférés lehetőségeivel kapcsolatosak.” Ezen belül azokat a „valós és konkrét lehetőségeket” [...] kell megvizsgálni, amelyek révén egy új versenytárs „át tud hatolni” egy sörgyár által létrehozott szerződéseken, illetve a hasonló szerződések hálóján.” (VJ/49/2011.)

V. fejezet

A gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalma

21. §

21.1. A gazdasági erőfölénnyel való visszaélés objektív kategória, vagyis míg a polgári jogi viszonyokban – így a szerződési jogban is – úgy kell eljárni, ahogy az az adott helyzetben

¹⁸ A Bíróság C-234/89. sz. ügyben 1991. február 28.-án született Stergios Delimitis kontra Henninger Bräu AG. ítélete [ECLI:EU:C:1991:91]

¹⁹ Az Európai Bizottság vertikális korlátozásokról szóló 2010/C 130/01. számú iránymutatása.

általában elvárható (Ptk. 4. § (4) bekezdés²⁰), addig a versenyjogi elbírálás alá eső erőfölényes vállalkozások magatartásának jogellenességéhez nincs szükség felróhatóságra, illetve megítélésük sem az általában elvárható magatartáshoz igazodik. Az erőfölényes vállalkozások – éppen jelentős piaci hatású, adott esetben nagyszámú piaci partnert érintő szerződéseik, és ezáltal a versenyt (a közérdeket) széleskörűen érintő negatív piaci hatás miatt – az átlagos piaci erejű vállalkozásokhoz képest fokozott felelősséggel bírnak. (VJ/126/2000.)

21.2. A vevői erőfölénnyel való visszaélés káros jóléti hatása abban jelenik meg, hogy a versenyzői állapothoz képest az erőfölényben lévő vállalkozás visszafogja a felhasználását valamely olyan termékből, amelyet ő maga inputként alkalmaz. Ezáltal az output piacon is kisebb lehet a kibocsátás a versenyzői állapothoz képest. (VJ/41/2002.)

21.3. Az egyik piacon fennálló monopolhelyezettel a különálló, de kapcsolódó piacokon is vissza lehet élni oly módon, hogy a vállalkozás egyik piacon fennálló erőfölényes helyzetét kiterjeszti egy másik szomszédos piacra, ahol egyébként helye lehetne versenynek, illetve amely tevékenységet rajta kívül más vállalkozó is elláthatna, hasonló vagy akár még nagyobb hatékonysággal. (VJ/176/2001.)

21.4. Tisztességtelenül megállapítottnak (túlzottan magasnak) minősülhet az ár, ha a gazdasági erőfölényben levő vállalkozás a korábban érvényesített árát nagyobb mértékben emeli, mint azt a gazdálkodási körülményeiben objektíve bekövetkezett változások indokolják. (VJ/17/1998.)

21.5. Ha a gazdasági erőfölényben levő termelő kiskereskedők részére történő értékesítésre nagykereskedelmi egységet hoz létre, és más nagykereskedőket nem, vagy csak a nagykereskedelmi árrés megosztásával szolgál ki, ez a magatartása akkor nem minősül visszaélésszerűnek, ha az nem veszélyezteti a végső fogyasztók ellátását, vagyis ha a termelő az érintett földrajzi piac egészén el tudja látni a kiskereskedőket a szakmában szokásos módon. (VJ/63/1997.)

21.6. Nem minősül gazdasági erőfölénnyel való visszaélésnek, ha a vállalkozás a még nem gazdasági erőfölényes helyzetben kötött szerződésben biztosított jogával élve okoz hátrányt szerződéses partnerének, függetlenül attól, hogy a hátrányokozás az időközben kialakult gazdasági erőfölényes helyzetben következik be. (VJ/124/1998.)

21.7. Tisztességtelenül megállapítottnak (túlzottan magasnak) minősül az ár, ha meghaladja a vállalkozás gazdaságilag indokolt költségei és a befektetés adott szakmát jellemző kockázatával arányban álló hozam alapján adódó („tisztességes”) nyereség összegét. (VJ/175/1998.)

21.8. A vállalkozás főszabályként nem él vissza helyzetével, ha a korábbihoz képest kisebb kedvezményt ad a szolgáltatásaiért járó alapidíjából. (VJ/24/2002.)

21.9. A versenyfelügyeleti eljárásban vizsgálható, hogy egy kábeltelevíziós vállalkozás milyen módon kapcsolja össze az egyes programokat programcsomagokká, vagyis, hogy a programcsomagok kialakítása (átalakítása) a fogyasztók igényeihez igazodóan történik-e, vagy a vállalkozás számára jelent indokolatlan előnyt. A Gazdasági Versenyhivatal azonban nem szólhat bele oly mértékben a kábeltelevíziós vállalkozások üzletpolitikájába, hogy konkrétan meghatározza a programcsomagok összetételét. (VJ/64/2004.)

²⁰ Jelenleg Ptk. 1:4. § (1)

21.10. A megvalósított (megvalósítani tervezett) beruházások – az amortizáción keresztül – a hasznosítás éveire elosztva jelenhetnek meg jogszerűen az árban. Az a körülmény, hogy a számviteli szabályok szerint alacsony beruházási összeg esetén, mód van a beruházást annak évében elszámolni költségként, nem változtat azon a tényen, hogy a beruházott eszközök több éven át használhatók. (VJ/93/2003.)

21.11. Az üzleti viszony létrehozásához kötődő ügyekben két jogilag védett érdek között kell egyensúlyt találni. Egyfelől az erőfölényben levő vállalkozást is megilleti a tulajdonnal való rendelkezés. Másfelől a versenyjog előírásai bizonyos többlet kötelezettségeket róhatnak a gazdasági erőfölényben lévő vállalkozásokra, a hatékony verseny fenntartásához fűződő közérdek védelme érdekében. A Tptv. 22. § értelmében gazdasági erőfölényes helyzetben lévő vállalkozás akkor marasztalható el az üzleti kapcsolat létrehozásától/fenntartásától való elzárkózás miatt, ha:

- azt nem tudja az objektív, üzletileg ésszerű indokkal megmagyarázni; és
- a konkrét vállalkozásokat ért érdeksérelem mellett, a piacon folyó versenyre, annak hatékonyságára is érezhetően negatív hatással jár. (VJ/10/2002.)

21.12. Egy piaci szereplő kiszorítása csak akkor versenyellenes, ha ennek eredményeként a hatékony piaci verseny csorbul. Nincs erről szó, ha egy nagykereskedelmi piaci szereplő kiesését követően a fogyasztók sem közvetlen, sem közvetett negatívumokkal nem számolhatnak. A versenyjog nem a piaci szereplők létezését, hanem a hatékony, a fogyasztók számára a lehető leghasznosabb kimenetet produkáló versenyt garantálja. (VJ/10/2002.)

21.13. Egy vevő-eladó viszonyban senkinek sincs versenyjogi megalapozással joga vagy védett pozíciója ahhoz, hogy egy meghatározott, kedvezményes kondíciójú, vagy éppen kizárólagos szerződéses kapcsolatot, szolgáltatást igénybevevő vállalkozásként a saját akarata szerint létrehozson vagy fenntartsa. Indokoltnak tekinthető a piaci kapcsolat létrehozásától vagy folytatásától való elzárkózás abban az esetben, ha az a vevő szempontjából a hatékonyság növelését, vagy egy korábbi nem megfelelően teljesítő vállalkozás új vállalkozással történő helyettesítését célozza. (VJ/41/2002.)

21.14. A túlzottan alacsony ár alkalmazása esetén szorosan összefügg a gazdasági erőfölényes helyzet és a visszaélészerű magatartás egyik szükséges tényállási eleme, a piacról való kiszorításra való alkalmasság, mert mindkettő függvénye annak, hogy

- van-e elég forrása a vállalkozásnak arra, hogy az alacsony árból fakadó veszteségeit a versenytársak piacról való kiszorulásáig viselje;
- a piacralépés természetes korlátai elégségesek-e ahhoz, hogy az ár felemelése után a versenytársak ne tudjanak visszalépni a piacra, illetve csak azt követően amikor a vállalkozás kompenzálta korábbi veszteségeit. (VJ/76/1999.)

21.15. A jogellenesnek minősülő túlzottan alacsony (felfaló) ár megállapíthatóságának szükséges feltétele az, hogy az alkalmazott ár az azt érvényesítő vállalkozás számára veszteséget eredményezzen. (VJ/56/2001.)

21.16. Nem minősül gazdasági erőfölénnyel való visszaélésnek, ha a túlzottan alacsony árat a vállalkozás olyan rövid ideig érvényesíti, hogy ennek folytán a túlzottan alacsony ár nem alkalmas a versenytársaknak érintett piacról való kiszorítására. (VJ/10/1997.)

21.17. Indokolatlanul akadályozza a piacralépést, ha a kereskedő csak akkor formálhat jogot egy bizonyos mértékű kedvezményre, ha a szállító versenytársaitól, vagy versenytársai egy részétől nem vásárol az adott termékkel versengő árut. (VJ/73/2001.)

21.18. Ha egy erőfölényes vállalkozás olyan magatartást folytat, amely egy versenytárs kizorítására irányul, az akkor is visszaélésnek minősíthető, ha az végül is nem vezet sikerre. (VJ/78/2003.)

21.19. A versenyhatósági beavatkozás elengedhetetlen feltétele a fogyasztói érdekek sérelme, mely egymástól eltérő módon jelentkezhethet a gazdasági erőfölénnyel való visszaélésnek a Tpv. szerinti két alapesetében, a kizsákmányoló és a versenyt korlátozó magatartások esetében.

- a) A kizsákmányoló típusú visszaélések – azok jellegéből adódóan – rövid távon szükségszerűen hátrányosak a fogyasztóknak, ugyanakkor az elkövető vállalkozásnak a kizsákmányolásból fakadó többletjövedelme ösztönözheti új vállalkozásoknak az adott piacra történő belépését, amiből fakadó verseny erősödés hosszabb távon kedvező lehet a fogyasztók részére. Ilyen esetekben ezért azt kell mérlegelni, hogy az esetlegesen bekövetkező jövőbeli előny indokolja-e azt, hogy a fogyasztókat az adott időszakban ért hátrány versenyjogi következmények nélkül maradjon.
- b) A versenyt korlátozó tartalmú visszaélések közül azok, amelyek a fogyasztóknak nyújtott előnyökön alapulnak, rövid távon értelemszerűen nem hátrányosak (sőt: kifejezetten előnyösek) a fogyasztók számára. Ugyanakkor, a versenytársak visszaszorulása a verseny csökkenéséhez vezethet, ami hosszabb távon hátrányos a fogyasztóknak. A versenyjogi dilemma az ilyen esetekben lényegében az ellenkezője az a) pontban megfogalmazottnak. Nevezetesen: milyen feltételek mellett indokolt versenyjogi eszközökkel elvenni a fogyasztóktól az előnyt azon az alapon, hogy valamikor, esetleg azt meghaladó hátrányt szenvedhetnek el. (VJ/42/2006.)

21.20. A valamely hálózathoz (vagy más erőforráshoz) való hozzáférés megtagadásának a 21.11. sz. elvi állásfoglalás szerinti versenyjogi értékelésekor, annak nem csak rövid távú (statikus) versenyhatásait kell vizsgálni, hanem az esetlegesen hosszabb távon jelentkező (dinamikus) versenyhatásokat is mérlegelni kell. Így azt is, hogy ha az erőforráshoz az eljárás alá vont vállalkozás beruházás révén jutott, akkor a megtagadás indokolatlannak minősítése, ami a hozzáférés előírását is jelentheti, csökkentheti a beruházás hozamát. Ez pedig nem csak az érintett vállalkozás(ok) beruházási hajlandóságát mérsékelheti, hanem más vállalkozásokat is abba az irányba terelhet, hogy beruházás helyett inkább „hozzáférés”-re építsék tevékenységüket. A beruházási hajlandóság csökkenése viszont az adott piacon a verseny intenzitásának csökkenéséhez vezethet. (VJ/126/2007.)

21.21. Az erőforráshoz való hozzáférés biztosításától való (direkt) elzárkózás Gazdasági Versenyhivatal által történő megállapítása esetén az elzárkózó vállalkozásnak lehetősége lenne olyan prohibítív (visszatartó) árat felszámítani a hozzáférés ellenértékeként, amely (indirekt módon) a direkt elzárkózással azonos hatást váltana ki. Az ilyen árat a Gazdasági Versenyhivatal – mint tisztességtelenül megállapított (túlzottan magas) árat – elvileg a Tpv. 21. § a) pontjába ütközőnek minősítheti. A hazai és a nemzetközi versenyfelügyeleti gyakorlat tapasztalatai alapján azonban túlzottan magas ár csak kirívó esetekben állapítható meg, és még az esetleges megállapítás esetén sincs mód arra, hogy a Gazdasági Versenyhivatal a jövőben alkalmazandó árat meghatározza. Ezért, ha valamely áru árának keretek között tartására tartósan igény merül fel, az ésszerűen állami szabályozással oldható meg. (VJ/126/2007.)

21.22. Adott megkülönböztető magatartás Tpv. 21. § g) pontjába ütközéséhez a következő körülményeket szükséges vizsgálni: (i) azonos jellegű ügyletek között történt-e a megkülönböztetés, (ii) okozott-e versenyhátrányt az üzletfeleknek, (iii) indokolatlan volt-e. (VJ/7/2007.)

21.23. A gazdasági erőfölényben lévő vállalkozás sincs elzárva attól, hogy a versenyben olyan eszközöket vegyen igénybe, amelyek közül egyesek hátrányosak lehetnek versenytársai, vagy a vállalatcsoporthoz tartozó másik cég versenytársai számára. Önmagában az erőfölény fennállása nem teszi indokoltá azt, hogy az ilyen vállalkozás által alkalmazott mindenféle versenyeszköz használata jogsértőnek minősüljön, pusztán azért, mert azok alkalmazása hátrányt jelent a versenytársak számára. (VJ/136/2008.)

21.24. Annak elemzése során, hogy az adott magatartás alkalmas-e a verseny korlátozására, szükséges továbbá annak a vizsgálata is, hogy a túlságosan alacsony (akár negatív) árrés egyfajta átmeneti jelleget ölt vagy hosszútávú gyakorlatnak, stratégiai árazási magatartásnak minősíthető. Önmagában az árprés jellegzetességeit magán viselő, ám átmenetinek, egyedinek minősülő – rövid ideig tartó – alacsonynak minősülő árrés kapcsán a verseny korlátozására való alkalmasság még nem igazolható. (VJ/39/2009.)

21.25. Annak vizsgálata során, hogy a túlságosan alacsony árrés átmeneti jelenség vagy hosszabb távú stratégiai – kizorító jellegű – gyakorlat következménye, szempont lehet többek között az, hogy a túlságosan alacsony árrést a vállalkozásnak szándékában állhatott-e hosszabb távon fenntartani. A magatartás stratégiai jellegének vizsgálata során ugyanakkor nem az eljárás alá vont kizorító szándékát szükséges igazolni, elegendő az, hogy az eset összes körülményeiből a nem átmeneti jellegű, stratégiai magatartásra lehet következtetni. Szempont lehet ennek során többek között a vállalkozás múltbeli – a vizsgált időszakot megelőző – árazási gyakorlata, a piac fejlődési fázisa (például a piacnyitás fázisa különleges tényezőnek minősülhet), sőt akár a vállalkozás belső, kizorítást célzó dokumentumai is. (VJ/39/2009.)

21.26. [A] túlzottan magas árak megállapításának nem feltétele, hogy a vállalkozás tisztességtelenül magas nyereséget érjen el, hiszen a túlzóan magas ár abból is származhat, hogy az erőfölényben lévő vállalkozás – a verseny kényszerítő ereje hiányában – nem kellően hatékonyan lát el egy tevékenységet, az indokolatlanul felmerült költségeket fogyasztóira hárítva. (VJ/111/2010.)

21.27. [...] a belföldi árnál alacsonyabb exportár gyakori jelenség, mert a vállalkozások jellemzően a nagyobb kapacitás kihasználása érdekében exportálják termékeiket, és ilyen esetben már az is gazdaságos lehet, ha az exportár alacsonyabb ugyan a teljes költségnél, de meghaladja a változó költséget. (VJ/50/2010.)

21.28. [...] a gazdasági indokolt költségek és a befektetéssel arányban álló hozam összegén alapuló árvizsgálat tartalmát tekintve nem tér el az Európai Bizottság [...] a gazdasági értéket a középpontba állító módszerétől. (VJ/50/2010.)

21.29. Az árnak a költségek alapján történő megítélése különösen problematikus az olyan több üzletágot magában foglaló vállalkozás esetében, mint a [...], és azon belül is a kőolaj feldolgozás tekintetében, ahol a termelés végtermékeként egyidejűleg több (un. iker) termék jelenik meg. Ilyen körülmények között ugyanis az egyes termékekhez (jelen esetben a motorbenzinhez és a gázolajhoz) kapcsolódó költségek, illetve a „tisztességes” nyereség alapját

képező befektetések összege termékenként csak viszonylag nagy hibahatárral számszerűsíthető, és nincs is olyan általános érvényű költségfelosztási elv, amely versenyjogi eszközökkel kikényszeríthető lenne. Szintén nincs egyértelmű normája a „tisztességes” nyereség számításához alkalmazandó megtérülési elvárás mértékének. (VJ/50/2010.)

21.30. [...] A vállalkozás által alkalmazott esetlegesen túlzottan alacsony ár kétségtelenül alkalmas lehet az érintett piacon még jelen nem lévő vállalkozások piacra lépésének akadályozására [Tpvt. 21. § i) pont]. A Tpvt. 21. § i) pontjában a „más módon” megszorítás egyértelműen utal arra, hogy csak olyan magatartásokra alkalmazható, amelyek nem ütköz(het)nek a Tpvt. 21. § valamely másik alpontjába. A túlzottan alacsony ár a Tpvt. 21. § h) pontjába ütközhet, ezért az eljáró versenytanács kizárólag azt vizsgálta, hogy a [...] -nak az eljárás kizárólagos tárgyát képező ezen feltételezett magatartása beleütközik-e a Tpvt. 21. § h) pontjába. [...] A tartósan veszteséget eredményező ár gazdasági ésszerűsége ugyanis általában megkérdőjelezhető, ezért, ha alkalmazója részéről nincs elfogadható magyarázat, akkor alaposan valószínűsíthető, hogy célja a versenytársak piacról való kiszorítása. Lényeges ugyanakkor, hogy a Tpvt. 21. § h) pontja nem a kiszorítás szándékát követeli meg, hanem a hatás-elv talaján állva a piacról való kiszorításra való alkalmasságot. Ez viszont nyilvánvalóan akkor következik be, ha a veszteséget eredményező ár a piacon egyébként érvényesülő – a versenytársak által alkalmazott – áraknál alacsonyabb, ami a [...] és főbb versenytársai tekintetében nagyrészt a vizsgált időszak egészében fennállt. (Veszteség azért is keletkezhet, mert a kevésbé hatékony vállalkozás sem képes tartósan a piaci ár felett értékesíteni, ami azonban nyilvánvalóan nem járhat kiszorító hatással). (VJ/32/2012.)

21.31. Annak megítélésénél, hogy az eladási ár veszteséget eredményezően túlzottan alacsony-e, a költségekből kell kiindulni. Első megközelítésben az olyan ár, amely a költségeket nem fedezi, veszteséget eredményez. Ezen megállapítás gyakorlati alkalmazásakor azonban két kérdés is felvetődik; nevezetesen az, hogy

- kinek a költségeit és
 - a költségek milyen körét
- szükséges figyelembe venni.

Arra a kérdésre, hogy kinek a költségeit kell összehasonlítani a minősítendő árral, egyértelmű a válasz: az ár alkalmazójának költségeit kell figyelembe venni. Következik ez a tilalom törvényi megfogalmazásából („nem a versenytársakéhoz viszonyított nagyobb hatékonyságon alapuló”), ami azt a versenypolitikai megfontolást tükrözi vissza, hogy ha egy vállalkozás – hatékonysága révén – versenytársai költségeinél alacsonyabb áron tud értékesíteni, akkor ez a versenytársak számára lehet ugyan hátrányos, a verseny szempontjából azonban nem. [...] Lényegesen összetettebb kérdés, hogy a költségek milyen körét szükséges figyelembe venni. A válasznál alapvetően abból kell kiindulni, hogy melyek azok a költségek, amelyeknek – ésszerű gazdálkodást feltételezve – egy adott áru árában feltétlenül meg kell térülniük. A nemzetközi és hazai versenyjogi gyakorlat az alábbiakból indul ki.

- a) Az adott árunak az előállított mennyiségtől [...] függő AVC-je alatti ára mindenképpen veszteséget eredményez, ezért igen nagy valószínűséggel túlzottan alacsonynak tekinthető, kivéve, ha az ár alkalmazója igazolja, hogy az alacsony ár mögött nem versenyellenes célzat húzódik meg.
- b) Az adott áru ATC-jét meghaladó ár semmiképpen sem eredményez veszteséget, ezért nem tekintendő túlzottan alacsonynak.
- c) Az a) és b) pont szerinti határok közé eső ár általában nem minősül túlzottan alacsonynak, az ár jogsértő volta megállapíthatóságához további bizonyítékokra van szükség. (VJ/32/2012.)

21.32. Annak vizsgálata, hogy az eljárás alá vont megvalósította-e a gazdasági erőfölénnyel való visszaélést többféle megközelítéssel, vizsgálati módszerrel történt. Így megvizsgálásra került

- az eljárás alá vont áralkalmazása saját, indokoltan felmerülő költségei alapján,
- az eljárás alá vont vizsgálat által érintett szolgáltatásának költségei az eljárás alá vont másik, összehasonlítható szolgáltatásának (mellékvízmérő csere és plombálás szolgáltatás) segítségével,
- az eljárás alá vont vizsgálat által érintett szolgáltatásának költségei más földrajzi piacokon tevékenykedő piaci szereplők által hasonló szolgáltatás kalkulációjában figyelembe vett költségek segítségével, valamint
- az eljárás alá vont által az érintett tevékenységre alkalmazott ár mértéke a hasonló szolgáltatást nyújtó más vállalkozások árainak tükrében. (VJ/43/2013.)

21.33. [A]kkor állapítható meg túlzó árazással összefüggésben versenyjogi jogsértés, ha csak egy olyan költségfelosztási modell van, amely minden tekintetben nemcsak jobb a többi lehetségesnél, hanem bizonyítható, hogy ezen az egyen kívül nincs más alkalmas költségfelosztási modell. (VJ/57/2013.)

21.34. A [...] hasonlóan hatékony versenytárs teszt kiváltására alkalmas módszer[ként ...] a kizáró árazással összefüggésben a magatartás visszaélésszerűségére az alábbi tényezők vizsgálata lehet alkalmas:

- A piaci kontextus: Az eljárás alá vont és a piaci szereplők viszonya, szolgáltatásaik átfedése (helyettesítése), a közöttük fennálló verseny erőssége, piaci részesedések, stb.
- A magatartás jellemzői: Az új díjstruktúra szerkezete, az áremelés/árcsökkentés mértéke, az áremeléssel/árcsökkentéssel érintett termék szerepe a piaci versenyben, stb.
- A kizáró hatásra vonatkozó információk: Egyrésztől objektív forgalmi adatok, másfelől a piaci szereplők (szubjektív) nyilatkozatai alapján. (VJ/57/2013.)

21.35. Az eljárás alá vont alappal nem hivatkozhat arra, hogy más szolgáltatók veszteségesen működtetik ez érintett szolgáltatásukat, hiszen ez nem mentesíti attól a tényről, hogy az alkalmazott díjai magasabb összegűek, mint az eljárás során a költségelemzéssel megállapított indokolt díjak. (VJ/42/2013.)

21.36. Az árprés, vagy árés-prés akkor valósul meg, ha a nagykereskedelmi (upstream) szolgáltatások ára és a végfelhasználóknak nyújtott kiskereskedelmi (downstream) szolgáltatások ára közötti különbség vagy negatív, vagy pedig elégtelen a downstream szolgáltatások nyújtásával járó költségek fedezésére, egy, az upstream piaci hozzáférést nyújtó (és a tekintetben erőfölényben lévő) vállalkozással azonos hatékonyságú (csak a downstream piacon aktív, az upstream terméket használó) versenytársat figyelembe véve. Az eljáró versenytanács - összhangban a joggyakorlattal - az árprészt önálló jogsértésnek tekinti. Az árprés tisztességtelensége annak létezéséből fakad és nem az upstream és downstream árak konkrét mértékéből, ezért a jogsértéshez nem kell bizonyítani sem azt, hogy az upstream ár indokolatlanul magas (túlzó) volt, sem azt, hogy a downstream ár indokolatlanul alacsony (ragadozó jellegű) volt. (VJ/14/2015.)

22. §

22.1. A vállalkozás az áruját helyettesítő áru beszerzéséből kizárt – az áru összes fogyasztójának csak kisebb hányadát kitevő – fogyasztói csoporttal szemben akkor van erőfölényben, ha módja van e fogyasztói csoport felé az általánostól eltérő, diszkriminatív ár- és üzleti feltételeket alkalmazni. Ennek hiányában piaci helyzetét ugyanis a fogyasztók nagyobb hányadának választási lehetősége határozza meg. (VJ/15/1997.)

22.2. Adott mezőgazdasági termék piacán kialakult túlkínálat önmagában nem hozza gazdasági erőfölényes helyzetbe az adott terméket feldolgozás céljából vásárló vállalkozás(ok)at. (VJ/124/1998.)

22.3. A gazdasági erőfölény vizsgálatokor figyelembe kell venni, hogy van-e olyan vállalkozás, mely az érintett terméket helyettesítő árut az érintett földrajzi piacon ugyan nem kínál, de ésszerű időn belül, megfelelő áron képes lenne a fogyasztók számára szolgáltatni. Amennyiben piacralépése rövid időn belül, kellő mértékben valószínű, úgy adott vállalkozást az érintett piac szereplőjének kell tekinteni. Amennyiben piacralépése nem tekinthető azonnalinak, úgy az erőfölény kapcsán lehet potenciális versenytársként értékelni. Bármelyik megoldást választjuk is, a végeredmény azonos: az ilyen vállalkozás versenynyomást kifejtve korlátozhatja a vizsgált vállalkozás piaci viselkedését. (VJ/57/2003.)

22.4. A Tpv. alapján a gazdasági erőfölény lényege a független piaci viselkedés lehetősége. Az illegálisan szolgáltató által ellátott vállalkozásoknak nemhogy máshoz fordulási lehetősége van, hanem az egyenesen törvényes kötelessége. Az illegális tevékenységnek nem lehet legális, versenyjogi eszközökkel védendő piaca. (VJ/57/2003.)

22.5. A felek közötti tartós szerződéses jogviszony során bekövetkezett vélt vagy valós sérelem esetén nem az elkövetés időpontjában, hanem a szerződéskötés időpontjára visszavetítve kell értékelni az erőfölényt. Ha a szerződés rendelkezései hozzák később kiszolgáltatót helyzetbe a vállalkozást, akkor pusztán emiatt nem állapítható meg a másik szerződő fél gazdasági erőfölényes helyzete. (VJ/57/2003.)

22.6. A gazdasági erőfölény objektív, a piac szerkezetéből, nem pedig a felek által szabad akaratukból megkötött szerződés egyes rendelkezéseiből levezetendő jogi kategória. A tartós üzleti kapcsolatot eredményező szerződések esetében mindig felvethető valamelyik fél kiszolgáltatótsága, e helyzetet azonban a versenyjog önmagában nem minősíti gazdasági erőfölénynek. (VJ/2/2003.)

22.7. A jogszabályból eredő ellátási kötelezettség nem zárja ki az erőfölényt – sőt éppen ellenkezőleg ilyen tartalmú szabályozásra a gazdasági erőfölény megléte ad okot. E kötelezettség legfeljebb bizonyos típusú – elsősorban a fogyasztók kizsákmányolására alkalmas – visszaélésekkel szemben nyújthat védelmet. A máshoz fordulási lehetőség sem jelentheti az erőfölény cáfolatát, hiszen ezzel a gazdasági erőfölény a – valóságban ritkán előforduló – monopólium vagy monopszónium esetére szűkülne le. (VJ/176/2001.)

22.8. A vállalkozások közötti bizonyos fokú verseny léte nem zárja ki a közös erőfölény megállapítását. A közös erőfölény fennállásához elsőként azt kell bizonyítani, hogy az egymástól jogilag független vállalkozásokat olyan speciális kapcsolat, érdekkötélék fűzi össze, amely miatt azok között érdemi versenyre nem kerül sor, lényegében azonos piaci magatartást folytattak vagy fognak várhatóan folytatni. (VJ/17/2001.)

22.9. A közös erőfölény megalapozásához szükséges feltételként megkívánt kapcsolatok alapulhatnak különösen irányítási viszonyon, megállapodáson, strukturális viszonyon és ún. oligopolisztikus interdependencián. Az oligopolisztikus interdependencia azt jelenti, hogy a piacon minden egyes szereplő tisztában van azzal, hogy piaci stratégiája a többi szereplő piaci stratégiájától függ. Az oligopolisztikus interdependencián alapozódó közös erőfölény kialakulásának alapvetően két feltétele van: (1) olyan tényezők, amelyek alapján a vállalkozások egyként való viselkedése várható, (2) olyan tényezők, amelyek egyébként lehetővé teszik a tagok számára, hogy a piacon másoktól függetlenül viselkedjenek, pl. szabadon emelhessék áraikat. Ilyen feltételek mellett a piacot egyszerre jellemzi az oligopólium-tagok közötti érdemi verseny hiánya, valamint az oligopóliumon kívüli vállalkozások által támasztott verseny hiánya. Mindez arra ösztönzi az adott vállalkozásokat, hogy „egyként viselkedjenek”, akár külön kartellként értékelhető összejátszás nélkül is. (VJ/126/2001.)

22.10. Ahhoz, hogy egy egyébként nem erőfölényes vállalkozás valamely ügyletei vonatkozásában erőfölényesnek legyen tekinthető, szükséges ezen ügyletek kapcsán egy elkülönülő „al-piac”, („utópiac”) létének bizonyítása, illetve az állítólagosan erőfölényes vállalkozás egyébként is erős piaci pozíciója mellett, a termékek olyan speciális tulajdonsága, vagy egyéb olyan körülmények léte, melyek az egyébként létező helyettesítő áruk vásárlására való átállást adott esetben objektíve jelentősen nehezítik, vagy lehetetlenné teszik. (VJ/2/2003.)

22.11. A vevői erőfölény vélelme esetében vizsgálni kell, hogy az eladó:

- adott árut milyen további vevők részére tud értékesíteni;
- adott áru előállításához szükséges eszközöket milyen más gazdasági tevékenység végzéséhez képes rövid időn belül, számottevő többletköltség nélkül átállítani (kínálati helyettesítés);
- milyen feltételek mellett léphet ki az érintett piacról. (VJ/41/2003.)

22.12. A közös gazdasági erőfölény meghatározása során szükséges vizsgálni azokat a körülményeket, amelyek a vállalkozások közötti kapcsolatot megalapozzák. E vizsgálat során különös figyelmet érdemelnek a megállapodások, összehangolt magatartások, illetve egyéb jogi jellegű kapcsolatok, amelyek révén a vizsgált vállalkozások magatartása olyan szorosan kapcsolódik egymáshoz, hogy a piac többi szereplőjével szemben közösen, egységesen jelennek meg. (VJ/15/2014.)

VI. fejezet

A vállalkozások összefonódásának ellenőrzése

25. §

25.1. Nem minősül átmeneti irányításszerzésnek, ha a továbbértékesítés az átmeneti irányítást megszerző vállalkozást irányító vállalkozás részére történik. (VJ/28/1998.)

25.2. A Tpv. 25. §²¹ alkalmazásában a pénzügyi vállalkozás, a hitelintézet, a pénzügyi holding és a vegyes tevékenységű holding fogalmára a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvényben²² foglaltak az irányadók. Vagyonkezelő szervezetnek csak az

²¹ Jelenleg Tpv. 25. § (1)

²² Jelenleg 2013. évi CCXXXVII. törvény

állam által létrehozott és irányított, fő tevékenységként az állami tulajdonban lévő vagyon kezelésével megbízott szervezetek minősülnek. (VJ/104/2002.)

25.3. A Tpv. 25. §-a²³ szerinti átmeneti irányításszerzés szükséges, de nem elégséges feltétele az erre irányuló szándék kinyilvánítása. Csak az az irányításszerzés tekinthető átmenetinek, amely esetében valószínűsíthető, hogy a megszerzett vállalkozás(rész) egy éven belül továbbértékesíthető, tehát az erre irányuló szándéknak az irányításszerzés időpontjában megalapozottnak és megvalósíthatónak kell lennie. A továbbértékesítés szándéka akkor tekinthető megalapozottnak, ha az átvett vállalkozás(rész) továbbértékesítésre alkalmas állapotban van vagy rövid időn belül ilyen állapotba hozható. E szándék akkor tekinthető megvalósíthatónak, ha a továbbértékesítésre szánt vállalkozás(rész) iránt az irányításszerzés időpontjában komolynak számító kereslet van, vagy az ilyen irányú kereslet könnyen felkelthető. (VJ/104/2002.)

25.4. Az átmeneti irányítást szerző vállalkozás magatartása főszabályként akkor nem haladja meg a továbbértékesítéshez feltétlenül szükséges mértéket, ha az átvett vállalkozás irányításába delegált képviselői nem vesznek részt a vállalkozás piaci magatartását befolyásoló üzletpolitikai döntésekben – például képviselőik tartózkodnak az ilyen kérdésekben való szavazástól. (VJ/64/2002.)

30. §²⁴

30.1. Ha a vállalkozás több általa irányított vállalkozás részvényeit (üzletrészeit) együttesen értékesíti egy másik vállalkozás részére, akkor ez önmagában nem érinti a gazdasági versenyt, mert az új irányítás alá kerülő vállalkozások piaci magatartását korábbi irányítójuk is jogosult volt összehangolni a Tpv. 11. §-a alapján, figyelemmel a Tpv. 15. § (1) bekezdésének b) pontjára. (VJ/60/1998.)

30.2. Az összefonódás engedélyezési eljárásban a piaci helyzet, illetve az összefonódás arra gyakorolt hatásai vizsgálatának ki kell terjednie a jövőben a piaci helyzetben az összefonódástól függetlenül nagy valószínűséggel bekövetkező változásokra is. (VJ/107/1998.)

30.3. Az összefonódás előnyeként kizárólag olyan – a végső fogyasztók számára is kedvező változást jelentő – tény, körülmény vehető figyelembe

- amely más módon nem lenne elérhető; továbbá
- amelyek megvalósulására az összefonódás engedélyezése esetén kialakuló piaci helyzet objektíve kínál nagyobb esélyt. (VJ/107/1998.)

30.4. Az a körülmény, hogy az összefonódás révén irányítás alá kerülő (beolvadó) vállalkozás további piaci működése a tervezett összefonódás nélkül veszélyeztetve van, kizárólag akkor adhat alapot egy egyébként hátrányos összefonódás engedélyezéséhez, ha a kérelmező bizonyítja, hogy

- a) a vállalkozás valóban nem lenne képes fennmaradni a piacon, és
- b) a vállalkozás (vagy eszközei) megvételére más, a verseny szempontjából kevésbé hátrányos reális ajánlat nem volt. (VJ/107/1998.)

²³ Jelenleg Tpv. 25. § (1)

²⁴ A VT gyakorlatát a kapcsolódó versenykorlátozással összefüggésben a GVH 1/2019. sz. közleménye, míg a feltételek és kötelezettségek előírásával összefüggésben a GVH 8/2017. sz. közleménye tartalmazza.

30.5. Magatartás-szabályozással nem lehet olyan mérvű hatékonysági kényszert, és áltál társadalmi jólétet teremteni, mint amilyen mértékűt – az alternatívaként jelen lévő piaci szereplő(k) révén – a működő versenypiac képes biztosítani. Ezért a szabályozás nem teszi automatikusan szükségtelemmé a Tpvt.-n alapuló, a piaci struktúrát befolyásoló intézkedések szükség szerinti alkalmazását. (VJ/11/2001.)

30.6. Általános gyakorlat,²⁵ hogy az összefonódás résztvevői a Gazdasági Versenyhivatal által azonosított és velük közölt versenyproblémára teszik meg – azt megszüntető (de legalábbis elfogadható szintre csökkentő), a Tpvt. 30. § (3) bekezdés szerinti feltételekre és kötelezettségekre vonatkozó vállalásaikat. Ha a versenyproblémák közlése és az esetleges vállalások megtétele a vizsgáló eljárása [Tpvt. 47. § (1) bekezdés a) pont]²⁶ során történik, akkor az eljáró versenytanács a vállalások szükségessége és lehetséges tartalma tekintetében is élhet a Tpvt. 47 § (2) bekezdése szerinti lehetőséggel, mely szerint a vizsgálónak a vizsgálat lefolytatásának módja, iránya tekintetében javaslatot tehet a vizsgálat lezárását megelőzően is. (VJ/210/2005.)

30.7. A Tpvt. 30. § (2)²⁷ bekezdése szerinti erőfölényes helyzet létrehozása (erősödése) nemcsak egy vállalkozás-csoport egyedüli-, hanem két, vagy több vállalkozás-csoportnak a Tpvt. 22. § (3) bekezdése szerinti közös erőfölényes helyzetének létrehozására (erősödésére) is vonatkozik, ami a piac összefonódásból fakadó koncentrációjának következménye lehet. (VJ/19/2007.)

30.8. A piac – részleges vagy teljes – lezárása kétféleképpen is megvalósulhat. A termelési-értékesítési lánc magasabb szintjén, azaz az upstream piacon fennálló jelentős piaci erő esetén felmerülhet a (downstream) versenytársaknak az összefonódó vállalkozáscsoport által előállított vagy forgalmazott inputhoz való hozzáféréseinek korlátozása (inputkorlátozás, eladói elzárkózás vagy upstream piaci elzárkózás), míg a termelési-értékesítési lánc alsóbb szintjén, azaz a downstream piacon fennálló jelentős piaci erő lehetővé teszi az (upstream) versenytársak megfelelő vásárlói bázishoz való hozzáféréseinek korlátozását (hozzáféréskorlátozás, vevői elzárkózás vagy downstream piaci elzárkózás).

A vertikális hatások kialakulásának valószínűségét értékelve a Versenytanács kialakult gyakorlata (ld. pl. VJ/61/2008., VJ/146/2009.) alapján – az Európai Bizottság által kiadott Nem horizontális fúziós irányelvekkel összhangban – azt vizsgálja, hogy (i) az összefonódással létrejövő vállalkozáscsoport képes-e a piac lezárására, azaz az inputokhoz vagy a megfelelő fogyasztói bázishoz való hozzáférés jelentős mértékben történő akadályozására; (ii) az összefonódással létrejövő vállalkozáscsoport ösztönzött-e ilyen versenykorlátozó stratégia folytatására, azaz az elzárkózásból adódó veszteségét (profit-kiesést) hosszabb távon kompenzálja-e a verseny csökkenéséből – az eladások növekedése és/vagy az árak emelése révén – fakadó nyereség; valamint hogy (iii) mindez összességében káros hatással van-e a downstream piaci versenyre és a végső fogyasztókra, illetve hogy az esetleges káros hatásokat nem ellensúlyozza-e kiegyenlítő vásárlóerő, új belépés lehetősége vagy a vertikális integrációból eredő hatékonyságjavulás. Egy összefonódás csak akkor tekinthető versenykorlátozónak, akár upstream, akár downstream elzárkózásról legyen is szó, ha az említett három feltétel mindegyike teljesül. (VJ/71/2010.)

²⁵ A Tpvt. 30. § (3) bekezdése alapján jelenleg csak a vállalkozások által tett vállalások írhatók elő feltételként vagy kötelezettségként.

²⁶ Jelenleg Tpvt. 47. § (2)

²⁷ Jelenleg Tpvt. 30. § (1)

30.9. A Versenytanács ugyanakkor rámutat, hogy egy kisebb versenytárs kiesése is járhat az érdemi versenyhelyzet jelentős csökkenésével, különösen olyan esetekben, ha az összefonódásban részt vevő vállalkozás(ok) nagy piaci részesedéssel bír(nak), az összefonódásban részt vevő vállalkozások közeli versenytársak, illetve ha az összefonódás kiiktatja a verseny egyik fontos hajtóerejét (a szóban forgó versenytárs egy ún. maverick szereplőnek tekinthető). Különösen olyan összefonódások esetében, ahol a piac eleve koncentrált, kiemelt fontosságú az irányítás alá kerülő szereplő versenyben betöltött szerepének tisztázása (ld. pl. VJ/111/2007.). (VJ/118/2010.)

30.10. Az alábbi körülmények azok, amelyek összességükben engedhetnek arra a következtetésre, hogy adott összefonódás kapcsán a koordinatív hatások fennállása igazolt legyen. Ezek: (i) a koordinatív viselkedés ellenőrzésére való képesség, (ii) végrehajtható legyen valamilyen büntetési, elrettentési mechanizmus, aminek hatására a résztvevők nem térnek el egyoldalúan a koordinált viselkedéstől, (iii) ne legyen olyan külső szereplő, amely képes, és amelynek érdekében áll destabilizálni a koordinációt (ún. maverick cég). Nem szükséges ugyanakkor azt bizonyítani, hogy a piacon már az összefonódás előtt hallgatolagos összejátszás történik, sem azt, hogy az összefonódást követően a piaci mechanizmusok következtében kartell alakul majd ki. A hallgatolagos összejátszás, mint lehetséges piaci kimenetel ugyanis nem feltétlen igényli, hogy a felek versenykorlátozó megállapodást kössenek (vagy aktív összehangolt magatartást folytassanak), anélkül is bekövetkezhet a versenyt lehetségesen csökkentő, hallgatolagos összejátszásból következő káros versenyhatás (VJ/153/2009.)

30.11. [Az adott piac] jellemzőire [kevés számú, de nagy értékű (versenytárgyaláson elnyert) megrendelések] tekintettel az eljáró versenytanács úgy ítélte meg, hogy az összefonódás várható versenyhatásának felméréséhez nem elegendő az összefonódás létrejöttkor meglévő piaci részesedések vizsgálata, hanem ezen piacon a régebbi részesedési adatok figyelembe vétele szükséges. Erre tekintettel az eljáró versenytanács egy viszonylag hosszabb időszak átlagos piaci részesedéseinek vizsgálatát tartotta szükségeszerűnek. Ezt az időtávot az eljáró versenytanács öt évben határozta meg. (VJ/103/2011.)

30.12. Speciális esetekben [...] figyelembe lehet venni a szabályozásból, jelen esetben különösen a versenyszabályozásból eredő kötelezettségeket (pl. Tpv. 21. § szerinti erőfölénnyel való visszaélés tilalma) is. Ezen kötelezettségek (tilalmak) ugyanis egyrészt a megfelelni akaró vállalkozások esetében különösen is alkalmas lehetnek az esetleges jövőbeni és átmeneti versenyellenes megatartásoktól való tartózkodásra, másrészt megadják a GVH számára a beavatkozás lehetőségét. (VJ/31/2013.)

30.13. Az [...] eljáró versenytanács nem azonosított versenyproblémát egyes vevők azon aggálya alapján, mely szerint a [...] csoport valószínűleg meg fogja vonni a jelenlegi [...] márkakereskedők szervízjogát. [...] [A]z összefonódás elbírálása szempontjából semleges körülmény [...], hogy a [...] csoport megtart-e [...] márkakereskedőket, és ha igen, akkor hányat [...], ugyanis a [...] csoport ezzel kapcsolatos döntésébe történő esetleges versenyhatósági beavatkozás az összefonódás hatékonysági előnyeinek (legalábbis részleges) elvesztésével járhatna. Az [...] márkakereskedői oldaláról tekintve pedig – összhangban a Versenytanács eddigi gyakorlatával – [...] „egy gyártó-terjesztő kapcsolatban senkinek sincs versenyjogi megalapozottsággal joga vagy védett pozíciója ahhoz, hogy egy meghatározott kedvezményes kondíciójú, vagy éppen kizárólagos kapcsolatot, mint terjesztő/forgalmazó/disztribútor a maga akarata szerint fenntartson.” (VJ/105/2001.). (VJ/99/2013.)

30.14. A [...] gazdasági szempontból Magyarországnál szélesebb földrajzi piac nem jelenti azt, hogy a Tpv. alapján ezen szélesebb földrajzi terület szempontjából lehetne vizsgálni egy összefonódást, az összefonódást a Gazdasági Versenyhivatal kizárólag a magyar piacra gyakorolt versenyhatások alapján értékelheti. Másrészt, ha a Magyarországnál szélesebb földrajzi piac főbb jellemzői (mindenekelőtt a piaci részesedések) ismertek, akkor alappal feltételezhető, hogy a szélesebb földrajzi piac verseny-viszonyai Magyarország területét – mint a szélesebb földrajzi piac egy részét – is megfelelően jellemzik (lásd VJ/92/2011.). (VJ/22/2014.)

30.15. Az összefonódás engedélykérési kötelezettségének a Tpv. 24. § (2) bekezdésén alapuló fennállása esetén a versenyhatásokat csak a kérelmezett összefonódás tekintetében kell értékelni, az nem terjedhet ki a [felek között korábban] [...] létrejött összefonódás [...] értékelésére, mert engedélykérési kötelezettség hiányában az a Tpv. 29. § alapján már jogszerűen [végrehajtható volt] [...]. Ezen [korábbi] összefonódás révén [...] megszerzett [vállalkozást vagy vállalkozásrészt] [...] a versenyhatások vizsgálatánál ugyanakkor a [kérelmezett összefonódás révén irányítást szerző vállalkozáscsoport] [...] részeként figyelembe kell venni [a versenyhatások értékelése tekintetében is]. (VJ/52/2014.)

30.16. [...] [Ha kérdéses, hogy az egyedüli irányítást szerző vállalkozás az összefonódást megelőzően rendelkezett-e közös irányítással, akkor a versenyhatások tekintetében [...] az összefonódást megelőző közös irányítás feltételezése esetén semmiképpen sem mutatkozna kedvezőtlenebb helyzet az addigi egyedüli irányítás feltételezése mellett jelentkezőnél, mert az [irányítását elvesztő vállalkozás] [...] [addigi] egyedüli irányítása esetén nyilvánvalóan nagyobb mértékben erősödik az összefonódás következtében [irányítást szerző vállalkozás] hatása a[z egyedüli irányítása alá kerülő vállalkozás] [...] piaci magatartására, mintha közös irányítóként azt már befolyásolhatta volna. (VJ/69/2014.)

30.17. A [...] versenyhatásokat nem kell vizsgálni azon vállalkozáscsoportok között, amelyek között meglévő irányítási kapcsolatokat az összefonódás nem érinti. Azokat ugyanis nem a vizsgált összefonódás hozza létre. (VJ/72/2014.)

30.18. [...] nem kellett vizsgálni a magyarországi versenyhatásokat [olyan vállalkozás] [...] tekintetében, [mely] [...] jelenlegi tevékenységével (üzemanyag töltőállomás üzemeltetése Szlovákia területén) nem képes magyarországi értékesítésre, és a magyar piacra való [...] belépése sem valószínűsíthető, figyelembe véve, hogy tevékenységét egy vele egy vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozás [...] már végzi Magyarországon. (VJ/72/2014.)

30.19. Az egyedüli irányítás közös irányítássá történő átalakítása esetén a versenyhatásokat elsődlegesen nem az egyedüli irányítását elvesztő vállalkozáscsoport [...] egésze, hanem annak csak a közös irányítás alá kerülő része [...] és a belépő (akár közvetlen, akár közvetett) közös irányító vállalkozáscsoportja tekintetében kell vizsgálni. Emellett azonban vizsgálandó az is, hogy a közös közvetlen irányítás alá kerülő vállalkozás [...] révén az irányító vállalkozáscsoportok tekintetében jelentkehetnek-e koordinatív hatások. (VJ/110/2014.)

30.20. Azt, hogy a [...] versenyhatások indokolnak-e versenyfelügyeleti beavatkozást (az engedély megtagadását vagy annak csak feltételek, illetve kötelezettségek előírása melletti megadását) [...] elsődlegesen az eljárás lezárásakor meglévő piaci helyzet alapján indokolt eldönteni függetlenül attól, hogy az összefonódás létrehozásának (jogszerű benyújtásának) időpontjában érvényesülő piaci körülmények mellett szükség lett volna-e beavatkozásra vagy sem. Az összefonódás engedélyezési eljárásban ugyanis nem egy piaci magatartás utólagos

értékelése történik, hanem annak vizsgálata, hogy az összefonódással megvalósuló strukturális változásnak milyen hatásai lehetnek a jövőbeni piaci folyamatokra. Ezt pedig ésszerűtlen lenne olyan piaci körülmények feltételezése mellett vizsgálni, melyek már nem állnak fenn, ugyanis a közigazgatási hatóság a döntéshozatalkor fennálló tények alapján köteles határozni [...] (VJ/40/2014.)

30.21. [...] egy összefonódás piaci hatásainak vizsgálatakor nem minden esetben alkalmazható az a megközelítés, hogy ha az érintett piac csak tágabb lehet egy olyan feltételezett érintett piacnál, amely mellett nem mutatkoznak káros versenyhatások, akkor az érintett piac pontos meghatározása szükségtelen. Az összefonódásokkal kapcsolatos alapvető versenypolitikai aggály, a koncentráció növekedése esetében ugyanis nem zárható ki, hogy a szűkebb piacmeghatározás mellett nem (vagy csak kisebb mértékben) mutatkoznak káros versenyhatások, a szélesebb érintett piac feltételezése mellett viszont igen.²⁸ Ezért az összefonódás versenyhatásainak értékelésekor kizárólag olyan lehetséges legszűkebb érintett árupiac vehető figyelembe, amely esetében a szóba jöhető tágabb érintett árupiacokon az összefonódásban résztvevő vállalkozáscsoportok egyike sincs jelen (mindez értelemszerűen igaz a földrajzi piac tekintetében is). [...] (VJ/23/2015.)

30.22. [...] [ha] a vertikális, illetve portfólió hatással érintett tevékenységeit mindkét [...] vállalkozáscsoport kizárólagosan végzi, és a tevékenységek alapvetően természetes monopólium jellege alapján ebben a belátható jövőben sem várható változás. Erre tekintettel a káros hatások jelentkezése (lehetséges) verseny(társak) hiányában – az eljárás Tpv. 72. § (3) bekezdés szerinti teljes körűvé nyilvánítása nélkül is – nyilvánvalóan kizárható. (VJ/118/2015.)

30.23. [A 30.21. alkalmazásakor] [...] olyan esetben, amikor az összefonódásban részes felek között tényleges átfedés csak a szűkebben értelmezett árupiac esetében van és az árupiac szélesítése alapvetően kínálati helyettesítésen alapulhat, valamint feltételezhető, hogy az esetleges szűkebb árupiac földrajzi kiterjedése a tágabb árupiacéval azonos, a szűkebb piacra számolt részesedések is felhasználhatóak a felek piaci erejének, a közöttük lévő verseny erősségének és ezáltal a fúzió versenyhatásainak jellemzéséhez. (VJ/62/2016.)

30.24. Általános gyakorlat az összefonódásban résztvevő vállalkozáscsoportok belső dokumentumainak figyelembevétele az összefonódás [...] [vizsgálati] eljárásokban, függetlenül attól a ténytől, hogy azok kifejezetten a versenyügyi elemzés céljából, vagy más célból készültek. Ezen dokumentumokban foglalt adatok hitelességét, és így értékelhetőségét is erősíti, hogy azok nem valamely hatósági kötelezésre készültek, hanem a vállalkozás működése során szerzett, illetve piaci ismereteken alapulnak. (VJ/15/2017.)²⁹

30.25. [...] az eljáró versenytanács [...] az összefonódás versenyhatásainak mérlegelésekor tekintettel volt arra is, hogy [...] [V] egy indulási fázisban lévő, növekedési potenciállal rendelkező (startup jellegű) vállalkozás, amely egy innovatív képzési szolgáltatást nyújt [...], azonban ezt figyelembe véve sem volt valószínűsíthető, hogy a tranzakció hatása az innováció és így verseny (akár a potenciális verseny) visszafogása lehetne: az irányítást szerző vállalkozáscsoportok erre vonatkozó érdekeltsége ugyanis nem volt megállapítható, hiszen a

²⁸ Például, ha az összefonódásban résztvevő egyik vállalkozáscsoport az „A”, a másik vállalkozáscsoport pedig a „B” áruval van jelen a piacon, akkor a lehetséges legszűkebb árupiacok („A” és „B” áru piacai) egyikén sem következik be koncentráció növekedés. Ezzel szemben, ha „A” és „B” termék azonos árupiacba tartozik, akkor az összefonódás következtében növekszik a koncentráció.

²⁹ Lásd még VJ/37/2017. 80) pont.

meglévő (a lehető legtágabban értelmezett) tevékenységi köreik [...] [V vállalkozás] fő tevékenységével még potenciálisan sem mutatnak átfedést. (VJ/27/2017.)

30.26. [...] a szabad kapacitások ellensúlyozó szerepe csak akkor vehető figyelembe, ha az adott piacon a versenytársak képessége és ösztönözöttsége egyaránt megállapítható arra, hogy egy érdemi, tartós áremelkedésre szabad kapacitásaik kiaknázásával válaszoljanak. (VJ/37/2017.)

30.27. A közös irányítás tényének, illetve a közös irányító személyének (a piaci jelenlétéből levezetett érdekeltségeinek) [...] a piaci erő mértékével (és így a piaci részesedéssel) összefüggő kárelméleteket erősítő, vagy ellensúlyozó szerepe lehet, attól függően, hogy milyen jellegű kárelméletről van szó. Vertikális és portfólió hatások mértéke a közösen irányított vállalkozás esetében kisebb lehet, mint amit a piaci részesedés mértéke sugallna, ha az alacsony ár alkalmazásával, termelés visszafogásával járó esetleges versenykorlátozó visszaélésekben a másik közös irányító a piacon való jelenléte hiányában nem feltétlenül érdekelt. A horizontális hatás tekintetében más a helyzet, mert a legfőbb horizontális versenyaggály, az árak emelése tekintetében általában nincs érdekkülönbség a közös irányítók között. A fenti megközelítés akkor is alkalmazandó, ha a vállalkozáscsoportban egyedül- és más vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozással közösen irányított vállalkozás is van, vagy éppen az összefonódás hoz létre ilyen helyzetet. Ha az összefonódás révén egy olyan vállalkozás kerül a vállalkozáscsoportba, amelyet a vállalkozáscsoport valamely tagja a tranzakció előtt egy másik vállalkozáscsoportba tartozó vállalkozással közösen irányított [...], akkor éppen a másik közös irányító kiesésének jelentőségét kell értékelni. Ilyen esetben fúzió-specifikus horizontális hatás főszabályként nem jelentkezik. A közös irányítóknak az árak emelésében általában meglévő érdekazonosságára tekintettel ugyanis az összefonódás következtében az áremelési képesség, illetve érdekeltség érdemben nem változik. Ezzel szemben, a vertikális és a portfólió hatás szempontjából a másik közös irányító (mint ebből fakadó korlátozásokban ellenérdekelt fél) [kiesése] fentiek szerint erősítheti az azonosított kárelméletek bekövetkezését, hiszen az addig közösen irányított vállalkozásnak a vállalkozáscsoportba kerülésével megszűnik az addigi másik (kapcsolódó piacon nem aktív) közös irányító ellenérdekeltsége a versenykorlátozó stratégiák alkalmazása tekintetében. (VJ/45/2017.)

30.28. A Tpv. 24. § (4) bekezdése alapján vizsgált összefonódások speciálisak abból a szempontból, hogy nem vonatkozik rájuk a Tpv. 29. §-a szerinti végrehajtási tilalom, azaz az ilyen ügyek esetében már lehetőség nyílhat a már végrehajtott tranzakció hatásainak tényszerű figyelembe vételére, ha nem merül fel kétség a tapasztalt piaci fejlemények tartóssága kapcsán, vagy [az, hogy] azokat (pl. a piacon alkalmazott árakat, feltételeket) a felek éppen az összefonódás-ellenőrzés kikerülése, a GVH beavatkozásának megelőzése érdekében alakították. (VJ/3/2019.)

30.29. [...] valamennyi olyan tranzakció, amelyek esetében a tartósnak tekinthető (és ekként összefonódásnak minősülő) strukturális változást egy rövid távú megállapodás alapján (és ekként a GVH által összefonódásként nem, legfeljebb a Tpv. IV. fejezete alapján vizsgálható), de egyébként azonos piacon és lényegében azonos tevékenység végzése előzi meg szintén speciális a versenyhatások értékelése szempontjából. A rövid távú szerződésen alapuló piaci magatartás és piaci viszonyok alakulása ezen időszakban ugyanis a formálisan csak a később (a tartósság rögzítésével) létrejövő összefonódás tesztidőszakának tekinthető, ha nem merül fel, hogy ezen időszakra vonatkozó piaci tényeket a felek az összefonódás-ellenőrzés lehetőségére tekintettel alakították (torzították) és az sem igazolható, hogy az összefonódásnak tekinthető megállapodás rögzítése érdemben változtatna a piaci viszonyokon, illetve az összefonódásban

részes felek magatartásán. Azaz az ilyen összefonódások piaci hatásának értékelésekor fentiek szerint figyelembe kell venni az összefonódásnak még nem tekintető megállapodáson alapuló tesztidőszakra vonatkozó tényeket. (VJ/3/2019.)

30.30. [...] a releváns ágazati szabályozással összefüggésben szükséges annak értékelése, hogy a vizsgált tranzakció hiányában elkerülhető lenne-e a szabályozás alkalmazása, valamint, hogy a tranzakció miatti változás hatásait mennyire képes kezelni a szabályozás. (VJ/35/2019.)

X. fejezet

A Gazdasági Versenyhivatal versenyfelügyeleti eljárásának általános szabályai

Az eljárás megszüntetése

60/A. §

60/A.1. Az eljáró versenytanács álláspontja szerint azonban az 1/2003/EK rendelet 5. cikke alapján való megszüntetés indokai beleolvadnak a Ket. 31. § (1) bekezdésének i) pontja³⁰ alapján történő eljárás megszüntetésnek indokaiba, hiszen az 1/2003/EK rendet 5. cikke szerinti „semmilyen intézkedés nem indokolt” döntés alapja, hogy a „birtokukban lévő információk alapján a tilalom feltételei nem teljesülnek”, míg a Ket. 31. § (1) bekezdésének i) pontja alapján a hatóság az eljárást megszünteti, ha hivatalbóli eljárásban a tényállás a határozat meghozatalához szükséges mértékben nem volt tisztázható.

Annyi a különbség (és ez a több-kevesebb viszony miatti beolvadás alapja), hogy ezen felül a Ket. 31. § (1) bekezdésének i) pontja alapján való megszüntetés annak indokolását is megköveteli, hogy további eljárási cselekménytől sem várható eredmény. Mindezek alapján az EUMSz 101. cikkébe ütközés miatt folyó eljárás 1/2003/EK rendelet 5. cikke szerinti („részükről semmilyen intézkedés nem indokolt”) megszüntetésnek indokai megegyeznek a lentebb kifejtettek szerint a Ket. 31. § (1) bekezdésének i) pontja szerinti „a tényállás a határozat meghozatalához szükséges mértékben nem volt tisztázható” megszüntetés indokaival. (VJ/84/2013.)

³⁰ Jelenleg Tpv. 60/A. § (1) b)

XI. fejezet
A Gazdasági Versenyhivatal versenyfelügyeleti eljárásának lefolytatása
A vizsgálat elrendelése hivatalból
70. §

70.1. A versenyfelügyeleti eljárás megindításának egyik feltételét képező közérdek körébe tartozik az is, hogy a Gazdasági Versenyhivatal a rendelkezésére álló erőforrásokat hatékonyan, jelentős piactorzító hatást kiváltó magatartások kiderítésére használja fel. (VJ/154/2001.)

70.2. Ezen főszabály [vagyis, az eljárás megindítását követően a közérdek hiányára való hivatkozás általában már értelmezhetetlen] alól képez kivételt [lásd: VJ/27/2005/119.], ha a GVH az eljárás folyamán, az eljárás megindítását követő vizsgálat (tényfeltárás) eredményeképpen jut arra a következtetésre, hogy a közérdek védelmének szükségessége már nem áll fenn, például mert az eljárás folytatása nem áll arányban annak várható kimenetelével. Ebben a körben a Versenytanács gyakorlata szerint [lásd: VJ/27/2005/119.] értékelhető a GVH korlátos vizsgálati erőforrásaihoz fűződő közérdek is. (VJ/62/2017.)

70.3. (...) az a körülmény, hogy valamely, a GVH látókörébe került magatartás miatt korábban nem került sor eljárás megindítására, semmilyen körülmények között nem tekinthető e magatartás jogszerűsége megállapításának és/vagy egy későbbi eljárásindítás akadályának. (VJ/32/2020.)

A vizsgáló jelentése
71. §

71.1. Az eljáró versenytanács nincs kötve a vizsgálati jelentésben foglaltakhoz, így az attól való eltérést nem köteles indokolni. Az eljáró versenytanácsnak lehetősége van arra is, hogy a vizsgálati jelentéstől eltérően állapítsa meg a tényállást. (VJ/73/2001.)

A versenytanács eljárása
73. §

73.1. A Tpv. 73. §-ának (1) bekezdése – az eljárás alá vontak védekezéshez való jogának biztosítása érdekében – az eljáró versenytanács előzetes álláspontja (és nem a vizsgálati jelentés) megküldését írja elő az ügyfelek számára, amely tartalmazza a megállapított tényállást, az azt alátámasztó bizonyítékokat, a tényállás értékelését, a döntés meghozatalához szükséges szempontokat és következtetéseket, lényegének ismertetését. A bírói gyakorlat is megerősíti, hogy e jogintézmény célja, hogy az eljárás alá vontak megismerhessék a hatóság álláspontját, amelyhez képest a szükséges, illetve általuk vitatott körben észrevétellel, ellenbizonyítással élhetnek. Mindezek fényében nem állítható alappal, hogy az eljárás alá vontak védekezéshez való joga érdemben csak a vizsgálati jelentés ismeretében gyakorolható. Az eljárás alá vontak védekezéshez való jogának gyakorlása tekintetében – a Tpv. fenti szabályaiból adódóan – elsődleges szerepet az előzetes álláspontban foglaltak töltenek be [...] (VJ/3/2008.)

Kötelezettségvállalás

75. §

75.1 A kötelezettségvállalás elfogadásának nincs helye olyan esetben, amikor - a speciális és generális prevenció elveit is figyelembe véve - a jogsértés jellege olyan, hogy a közérdek védelme mindenképpen bírság kiszabását indokolja. Következésképpen kötelezettségvállalás elfogadásának semmiféleképpen nincs helye a versenyjogi szempontból legsúlyosabbnak, leginkább károsnak minősülő titkos kartellek esetében. Ezek egyébként azok a fajta magatartások, amelyek tekintetében engedékenységi kérelem benyújtására van lehetőség – éppen mert az üldözésükhöz és felszámolásukhoz fűződő közérdek adott esetben speciális engedményeket is szükségessé tesz a jogalkotó (illetve a jogalkalmazó hatóság) részéről. (VJ/97/2013.)

75.2 A Tpv. 75. §-a mérlegelési jogkört biztosít az eljáró versenytanács számára az adott ügyben a kötelezettségvállalási nyilatkozat elbírálása terén. A bírói gyakorlat szerint a GVH-nak nem kötelezettsége az eljárás alá vont vállalkozás kötelezettségvállalásának elfogadása, valamint jogszabályi kötelezettség sem szól arról, hogy a GVH-t a kötelezettségvállalás pontosítására, kiegészítésére irányuló felhívás kibocsátásának kötelezettsége terhelné. Az eljáró versenytanács kiemeli, hogy a kötelezettségvállalás a Tpv. 75. §-a alapján csak abban az esetben fogadható el, ha az eljárás alá vont nemcsak magatartását hozza összhangba a jogszabályok rendelkezéseivel, hanem ezzel egyidejűleg a közérdek védelme is hatékonyan biztosítható. Jelen ügyben a jogsértés hosszú idejére és [...] beszédett összeg nagysága folytán előálló érdeksérelem olyan mértékű, amely a jogsértés megállapítását, és szankcionálását indokolja. Az eljáró versenytanács megjegyzi, hogy hasonló gyakorlat miatt a GVH a VJ/47/2010. sz. eljárásban már korábban elmarasztalta az eljárás alá vont versenytársát, ezért az sem állítható, hogy az eljárás alá vont előtt ne lett volna ismert a Kertv. 7. §-ának GVH általi értelmezése. Ezen túlmenően jelen ügyben a kötelezettségvállalás elfogadása olyan mértékű jogalkalmazási költség és idő megtakarításával sem járna, amely akár a beszállítók, akár a fogyasztók szempontjából számottevő előnyökkel járna. (VJ/60/2012.)

75.3 Az eljáró versenytanács álláspontja szerint a magatartás érdemi értékelésének (jogsértés megállapíthatóságát vizsgáló) tesztje nem lehet azonos a Tpv. 75. § (1) bekezdése szerinti teszttel. Sőt, az eljáró versenytanács a Tpv. 75. § szerinti vállalás teljesítését csak a jogsértés vagy annak hiánya megállapítása nélkül írhatja elő („anélkül, hogy a határozatban a jogsértés megvalósulását vagy annak hiányát megállapítaná”), így a kötelezettségvállalás elfogadásával záruló ügyekben nincs is lehetőség a jogsértés érdemi tesztjének elvégzésére. A jogsértés vagy annak hiányának megállapítása a tényállás teljes körű tisztázását és a magatartás alapos mérlegelését, értékelését igényelné. Ezzel szemben a Tpv. 75. § (1) bekezdése szerinti teszt keretében azt kell bemutatni, hogy az eljárás alá vont vállalása mellett a magatartás már összhangba kerül-e az alkalmazandó jogszabályi rendelkezésekkel, mégpedig a közérdek hatékony védelmét biztosító módon. Ugyanakkor az eljáró versenytanács szerint a kötelezettségvállalás mérlegelésekor rendelkezésre álló adatok alapján nyilvánvalóan nem jogsértő esetekben a kötelezettségvállalás alkalmazása nem lehet igazolható (szükséges és arányos) beavatkozás, vagyis a kötelezettségvállalás mérlegelésének időpontjában is még – a vállalás nélküli helyzetet feltételezve – valószínűsíthető kell legyen az eljárás indítására okot adó jogsértés (másképpen fogalmazva: a jogsértést egyértelműen kizáró bizonyítékok rendelkezésre állása esetén nincs helye a Tpv. 75. §-a szerinti kötelezettségvállalás elfogadásának, mert nem értelmezhető olyan állapot, amelyet összhangba kellene hozni az

alkalmazandó jogszabályi rendelkezésekkel, és a közérdek védelme sem indokolhat beavatkozást).

Az eljáró versenytanács álláspontja szerint az alkalmazandó jogszabályi rendelkezésekkel való összhang megteremtése legalább azt kell jelentse, hogy a vizsgálat indítására okot adó és a vizsgálat során feltárt bizonyítékok alapján egyértelműen továbbra sem kizárhatóan jogsértést valószínűsítő helyzethez képest a vállalás azt eredményezze, hogy annak teljesítésekor, előre tekintő jelleggel már ne lehessen jogsértést valószínűsíteni (vagy a jogsértés megvalósításának valószínűsége érdemben csökkenjen). Az esetlegesen jogsértő helyzet okozta fogyasztói kár, illetve versenyhátrány visszamenőleges kompenzálása azonban nem feltétlenül kell, hogy a vállalási csomag részét képezze, bár a vállalások elfogadása melletti érdemi érv lehet, ha azok erre is kiterjednek.

A közérdek hatékony védelmének követelménye pedig az eljáró versenytanács álláspontja szerint két oldalról vizsgálható. Egyrészt a vállalás révén előálló magatartás a piac, illetve a fogyasztók számára általuk érzékelhető előnyt kell, hogy biztosítson. Emellett figyelembe vehető az is, ha az eljárás kötelezettségvállalással való lezárása a tényállás teljes feltárásához és értékeléséhez képest erőforrás-megtakarítást, illetve jogalkalmazási hatékonyság növekedést (mint az eljárás költség- és időigényének csökkentése, illetve a bizonyítási nehézségekből adódó bizonytalanság elkerülése, figyelembe véve a Ket. 7. §-ában³¹ foglalt elveket is) eredményez. (VJ/15/2015.)

75.4. Az eljáró versenytanács szerint ezért az edukáció akkor hatékony, ha aktuális és generális kérdéseket is tisztáz (alapvetően preventív céllal), az eljárás alá vont tapasztalataira is figyelemmel (pl. gyakori fogyasztói jelzések, panaszok, kérdések alapján). Az eljáró versenytanács álláspontja szerint továbbá egy oktatási célú kampány akkor hatékony, ha az alkalmas széles fogyasztói rétegek [...] figyelmének a felkeltésére, kellően nagy eléréssel és hatékonysággal bíró médiafelületeket (pl. országos televíziós csatornákat, és kiemelkedő látogatottságú online felületek figyelemfelkeltő lehetőségeit) használva és alkalmas arra is, hogy a fogyasztói figyelem felkeltését követően részletesebb és [semleges] informálódást tegyen lehetővé (pl. egy edukációs honlap révén). (VJ/16/2017.)

75.5. [...] a kötelezettségvállalás intézménye alapvetően olyan beavatkozási forma, ami a hatóság és az eljárás alá vont vállalkozás közötti konszenzuson alapul, így még ha ez iteratív módon formálódik is, és a GVH esetleg változtatásokat, kiegészítéseket javasol a vállalások tartalmát illetően, azok kötelezettségkénti előírására csak akkor kerülhet sor, ha megvalósításukat az eljárás alá vont vállalkozás kifejezetten megerősíti. Mindezek alapján mind a határidő, mind az alkalmazandó módszertan tekintetében az eljárás alá vont vállalkozás felelőssége lett volna, hogy vállalását olyan formában alakítsa ki, ami a későbbi megvalósíthatóságot is biztosítja. (VJ/6/2018.)

Határozat

76. §

76.1 E döntés meghozatalakor az eljáró versenytanács figyelemmel volt arra, hogy közösségi jogalapon indult eljárásban az 1/2003/EK rendelet alapján a tagállami versenyhatóságnak nincs lehetősége annak megállapítására, hogy valamely eljárás alá vont vállalkozás magatartása nem

³¹ Jelenleg az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény 4. §.

jogsértő, azonban olyan döntést hozhat, amely szerint nincs ok az eljárás további folytatására. (VJ/2/2010.)

Utóvizsgálat **77. §**

77.1. A Tpvt. 76. § (1) bekezdés c) pontja³² nem zárja ki, hogy egy versenyfelügyeleti eljáráshoz több utóvizsgálat is kapcsolódjon, sőt az kifejezetten szükséges lehet a vállalkozás számára az összefonódás engedélyezéséhez kapcsolódóan hosszabb időszakra nézve meghatározott magatartást (vagy magatartástól való tartózkodást) előíró kötelezettségek esetében

- egyrészt a kötelezettség betartásának folyamatos ellenőrzése;
- másrészt a kötelezettség további teljesítése indokoltságának vizsgálata érdekében. (VJ/210/2005.)

77.2. A Tpvt. 76. § (4) bekezdés a) pontja³³ szerinti bírság tekintetében a Tpvt. 78. § (3) bekezdésében foglalt „jogsértés”, illetve „törvénybe ütköző magatartás” fogalmakon értelemszerűen nem a versenyfelügyeleti eljárás tárgyát képező magatartást kell érteni, mert a Tpvt. 75. § (1) bekezdés szerinti kötelezettség előírása nem jelenti a törvénysértés megvalósulásának megállapítását. A Tpvt. 76. § (4) bekezdés a) pontja szerinti bírság Tpvt. 78. § alapján történő megállapításakor jogsértés (törvénybe ütköző magatartás) helyett azon magatartást kell értékelni, hogy a vállalkozás a vállalása alapján előírt kötelezettséget nem teljesítette. (VJ/157/2007.)

77.3. A rendelkezésre álló bizonyítékok arra utalnak, hogy a határozatban jogsértőnek nyilvánított kereskedelmi gyakorlat folytatásával való felhagyás nem az eljárás alá vont jogkövető magatartásának eredménye, hiszen a kiszabott bírságot nem fizette meg és az esetlegesen kárt szenvedett fogyasztók igényeit sem orvosolta. A rendelkezésre álló bizonyítékok arra mutatnak, hogy nem zárható ki, hogy az eljárás alá vont vállalkozás jelenlegi működésével összefüggésben a törvényességi felügyeleti eljárásra okot adó körülmények állnak fenn, ezért az eljáró versenytanács megvizsgálja annak lehetőségét, hogy a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról 2006. évi V. törvény 75. §-a alapján helye van a törvényességi felügyeleti eljárás kezdeményezésének. Tekintettel arra, hogy az utóvizsgálati eljárás során beszerzett adatok alapján a vállalkozás a tevékenységét valószínűsíthetően nem folytatja, az eljáró versenytanács az utóvizsgálatot megszünteti a Tpvt. 76. §-a (4) bekezdése d) pontjának³⁴ alkalmazásával. (VJ/36/2015.)

77.4. Az igazolási kötelezettségek egyrészt a vállalkozások elfogadhatóságának mérlegelése során hozzájárulhatnak a vállalkozások későbbi ellenőrizhetőségének alátámasztásához, másrésztől megkönnyíthetik és gyorsabbá tehetik a kötelezettségek teljesítése tárgyában indított utóvizsgálatok lefolytatását. Mindezek alapján az eljáró versenytanács értékelése szerint az igazolási kötelezettségek nem vagy nem megfelelő teljesítése nem mentesülhet a szankcionálás alól arra hivatkozással, hogy azok csak az érdemi kötelezettségekhez kapcsolódó, járulékos kötelezettségek. (VJ/6/2018.)

³² Jelenleg Tpvt. 77. § (1) b)

³³ Jelenleg Tpvt. 77. § (6) c)

³⁴ Jelenleg Tpvt. 77. § (6) d)

77.5. (...) az utóvizsgálati eljárásokban az eljárás alá vont nyilatkozata, illetve a vele kapcsolatban álló, gazdasági érdekeik révén az eljárás alá vonthoz kötődő más piaci szereplők nyilatkozatai önmagukban, más – akár közvetett – bizonyítékok hiányában jellemzően nem elegendőek valamely, a magatartás jogszerűségének alátámasztására szolgáló tény bizonyítására. (VJ/15/2021.)

78. § Bírság, figyelmeztetés

78.1. Az eljáró versenytanács a Tpv. 78. § (5) bekezdése alapján történő nevesítés esetében figyelemmel volt a Kúria Kfv.III.37.690/2013/9. sz. ítéletében foglaltakra, amely szerint „az alapeljárásban a mögöttes felelős vállalkozásoknak ügyfélként szerepelniük kell, hogy védekezési jogukkal élni tudjanak és jogorvoslati joguk érvényesüljön.” (VJ/29/2011.)

78.2. A jogsértés tényét nem, azonban annak súlyát csökkenti, hogy a kórházakkal kötött szállítási szerződések alapján kifejezetten a tender keretében az eljárás alá vont alacsonyabb összegű árbevételt realizált, amely körülményt az eljáró versenytanács a bírságkiszabás során az eljárás alá vont javára vesz figyelembe. (VJ/28/2013.)

78.3. A jelen esetben az eljáró versenytanács külső tényezőként azonosította azt, hogy a jogsértés megvalósítására feltételezhetően a beszerzést kiíró [...] tudtával, annak sugallatára került sor, amit kiemelt fokú (a maximálisához közeli százalékos csökkentést eredményező) enyhítő körülményként vett figyelembe. (VJ/19/2017.)

78.4. [Nem alkalmazható a figyelmeztetés jogintézménye, mivel] az eljárás alá vontak számára felróható magatartás miatt nem állapítható meg az, hogy az eljárás alá vontak KKV-nak minősülnek-e. (VJ/100/2016.)

78.5. A Bírságközlemény 33. és 34. pontja szerint a felróhatóság kiemelt fokának tekinthető, ha a jogsértés elkövetésére bizonyíthatóan annak jogsértő jellege tudatában, szándékosan került sor. Ilyennek minősül, ha a jogsértés közbeszerzésen való összejátszás révén valósult meg, mivel az a közpénzek racionális felhasználásának veszélyeztetése okán alapvetően ellentétes a társadalmi elvárással, s mint ilyen több jogszabály által is tilalmazott, amivel a vállalkozásoknak tisztában kell lenniük. [...] Ezzel összefüggésben az eljáró versenytanács rámutat arra, hogy a Bírságközlemény szerinti fenti, a felróhatóságot megalapozó körülmények nem csak közbeszerzési eljárásra nézve állnak fenn, hanem minden közpénzből (is) finanszírozott szervezet beszerzési pályázata esetében is. (VJ/19/2017.)

78.6. Azon vállalkozásoknak, akik úgy döntenek, hogy a versenytársaiknál többet költenek hirdetésekre, vagy – ahogyan az eljárás alá vont vállalkozások – olyan üzleti modellt választanak, amely nagyobb arányú kommunikációs aktivitással és így költségekkel jár, fokozottan (a hirdetési aktivitásukkal arányosan) kell figyelniük az általuk megvalósított kereskedelmi gyakorlatok jogszerűségére. Az eljáró versenytanács álláspontja szerint a szabályozás céljával lenne ellentétes a kiemelt kommunikációs aktivitást felelősséget csökkentő tényezőként figyelembe venni. (VJ/11/2018.)

78.7. [...] az eljáró versenytanács [az eljárás alá vontra] kiszabandó bírságot [...] csökkentette, mivel [az eljárás alá vont] vállalta, hogy már meglévő megfelelési programját olyan módon és mértékben fejleszti tovább, ami érdemi hozzáadott értéket jelent a már korábban is érvényben lévő megfelelési intézkedésekhez képest, és alkalmas lehet arra, hogy a jövőbeli hasonló jogsértések elkövetését megelőzze, megakadályozza. (VJ/103/2014.)

78.8. [...] kiemelendő, hogy ugyan az eljárás alá vont már az egyezségi nyilatkozata megtétele előtt bevezette az új megfelelési programját, azonban arra bizonyítottan a jelen versenyfelügyeleti eljárásra tekintettel került sor, az eljárás alá vont pedig részt vett később az egyezségi eljárásban, így a megfelelési erőfeszítés figyelembe vehető. (VJ/19/2016.)

78.9. [A] törvény céljával összeegyeztethetetlen a Tpvt. olyan értelmezése, mely szerint csak a döntéshozatali jogkörrel formálisan felruházott tagok vagy testületek döntései vezethetnének a tagvállalkozások mögöttes felelősségének megállapításához, hiszen ez arra vezetne, hogy a törvény könnyen megkerülhető lenne az egyesületi alapszabály megfelelő megfogalmazása által. Ez nyilvánvalóan ellentétes lenne a jogalkotói szándékkal is, mely a mögöttes felelősséget a jogi formában is intézményesült gazdasági kapcsolatok szorosságára tekintettel vezette be. (VJ/110/2015.)

78.10. [Az eljárás alá vont] véleménye szerint a mögöttes felelősként nevesíteni tervezett vállalkozás mögöttes felelősként egyenként nettó árbevételeük 10%-ánál lényegesen nagyobb bírságért lenne köteles helytállni, ami álláspontja szerint beleütközik a Tpvt. 78. §-ának (1b) bekezdésébe. Ebben a kérdésben az eljáró versenytanács egyrészt utal arra, hogy a bírósági gyakorlat leszögezte, hogy a [Tpvt. 78. § (5) bekezdése szerinti] mögöttes helytállási kötelezettség a végrehajtás körébe tartozó kérdés, így nem bír relevanciával a vállalkozásokkal szemben kiszabott bírság összegszerűsége tekintetében, melynek folytán alaptalan a bírságmaximum esetleges túllépésére történt felperesi hivatkozás.³⁵ Továbbá a 10% bírságmaximum alkalmazása a mögöttes felelősség esetében a jelenlegi törvénnyel ellentétes lenne, hiszen így a kiszabott bírság megfizetésére a mögöttes felelősként nevesített tagvállalkozásokat nem lehetne a Tpvt. 78. § (6) bekezdése alapján egyetemlegesen kötelezni, mivel a Ptk. 6:29. § (2) bekezdés alapján egyetemleges kötelezettség esetén minden kötelezett az egész szolgáltatással tartozik. (VJ/110/2015.)

78.11. [...] figyelemmel arra is, hogy az eljárás alá vont ellen korábban több versenyfelügyeleti eljárás is elmarasztalással zárult, még egy komplexebb [bírság mértékének csökkentése körében értékelt] vállalási csomag sem eredményezheti azt, hogy vele szemben egyáltalán ne kerüljön bírság meghatározásra. (VJ/24/2018.)

78.12. [...] figyelmeztetés (a jogkövetés biztosíthatósága érdekében történő) alkalmazásának a célszerűsége másként értelmezendő azokban az ügyekben, amikor egy KKV egy-egy kereskedelmi gyakorlatával (vagy állításával, szlogenjével) kapcsolatban merül fel jogsértés, mint amikor a vállalkozás üzleti modelljének központi elemét érinti a kifogás, méghozzá olyan módon, hogy a kifogásolt magatartásból a fogyasztóknak (akár közvetlen) kára származhatott [...]. Még ha együttműködő vállalkozásról van is szó, az eltiltásnak való megfelelés olyan mértékű módosításokat vet fel, amelyre tekintettel kérdéses, hogy pusztán figyelmeztetéssel a jogkövető magatartás biztosítható, így a közérdek védelme indokolja a bírságot. (VJ/64/2017.)

³⁵ Lásd VJ/98/2015 nyomán Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság, mint elsőfokú bíróság, 13.K.30.082/2017/15.; Fővárosi Törvényszék mint másodfok által helybenhagyva, 10.Kf.650.002/2018/6.

XII. fejezet
Jogorvoslat a Gazdasági Versenyhivatal versenyfelügyeleti eljárásában
A közigazgatási per
83. §

83.1. A közigazgatási szervet csak a bíróság által felülvizsgált határozat, „bíró által megítélt dolog” („res judicata”) köti. Korábban hozott, bíróság által felül nem vizsgált határozatában foglalt indokolástól később eltérő álláspontra is helyezkedhet, különösen akkor, ha időközben más releváns körülményekre is fény derült. (VJ/17/2001.)